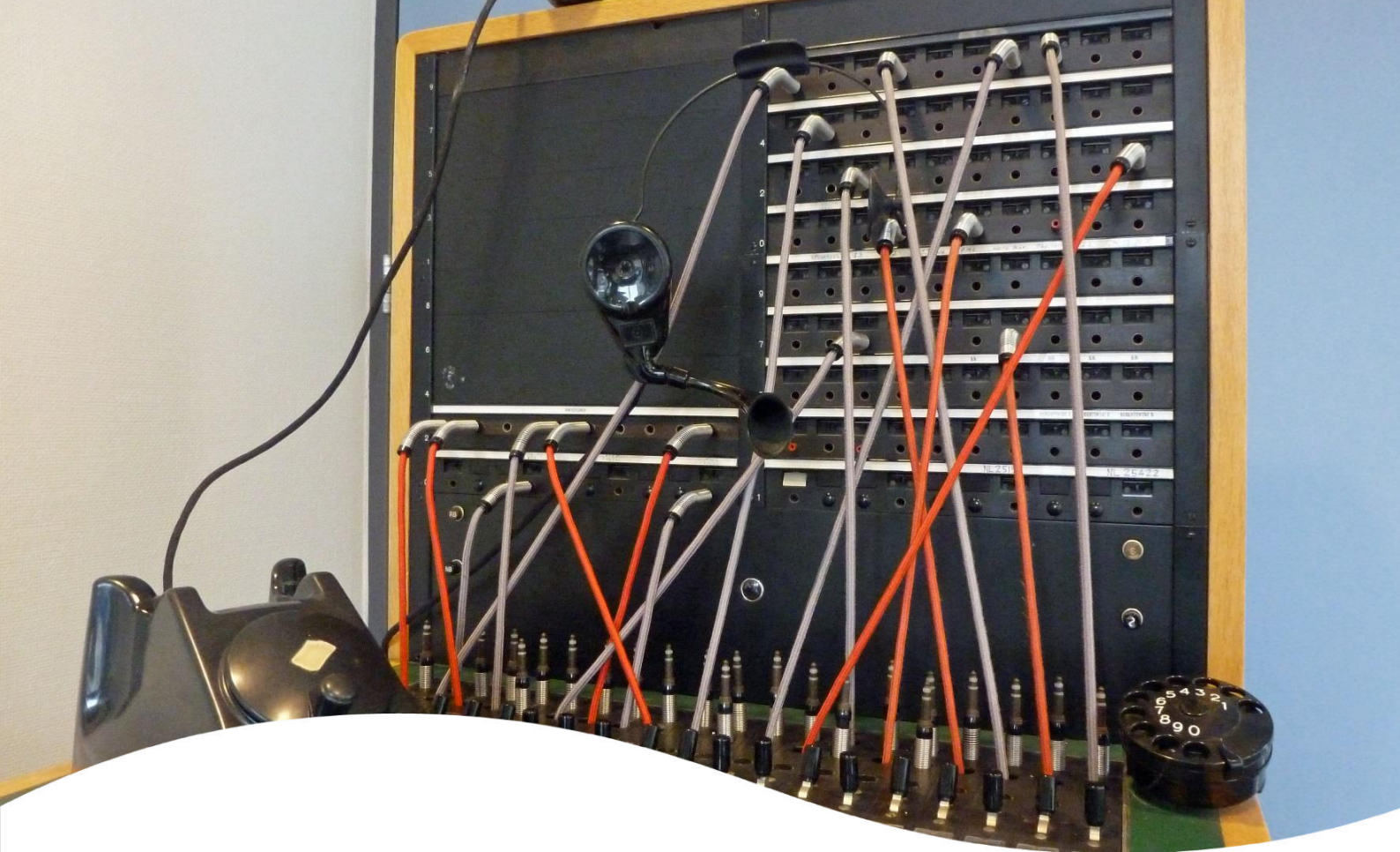

Jaarstukken 2020

Schakelen

Beschermen
Benutten
Beleven

INHOUDSOPGAVE

JAARVERSLAG

	Pag.
Algemene gegevens	4
Verslag van de activiteiten	8
1. Beschermen	9
2. Benutten	15
3. Beleven	23
Bijlagen	28
Verslag raad van toezicht	33

JAARREKENING

Balans per 31 december 2020 na resultaatbestemming	37
Staat van baten en lasten over 2020	39
Kasstroomoverzicht	40
Algemene toelichting en waarderingsgrondslagen	41
Toelichting op de balans per 31 december 2020	43
Toelichting op de staat van baten en lasten over 2020	50
Verschillenanalyse begroting en jaarrekening 2020	58

OVERIGE GEGEVENS

Overige gegevens	61
------------------	----

BIJLAGEN

Verantwoording verleende subsidies Provincie Zeeland	67
Verantwoording integrale kostensubsidie 2020 per prestatieveld	68

Jaarverslag

Algemene gegevens

Doelstelling

De Stichting Cultureel Erfgoed Zeeland (heeft tot doel het integraal bevorderen van activiteiten gericht op het behoud, het beheer, de toegankelijkheid, het onderzoek en de ontsluiting van het cultureel erfgoed van Zeeland.

De Stichting voert met ingang van 2019 de naam Erfgoed Zeeland.

Instellingsgegevens

Naam rechtspersoon	Stichting Cultureel Erfgoed Zeeland
Adres	Looierssingel 2 Postbus 49 4330 AA Middelburg
Telefoonnummer	0118-670870
Website	www.erfgoedzeeland.nl
Kamer van Koophandel	41113210
BTW nummer	NL 0054.95.660.B01

Samenstelling raad van toezicht 2020

De heer drs. A.M.A. Schenk	Voorzitter
Mevrouw dr. F. Petiet	Vicevoorzitter
Mevrouw drs. A.L. Broekmeijer	Lid (vanaf 01-04-2020)
De heer H.G.L. Verheuvél AA	Vicevoorzitter (tot 01-04-2020)
De heer drs. M.J. van Dijke MPM QC	Lid
Mevrouw mr. drs. B.W.M. Hendrikse-Troost	Lid (tot 01-04-2020)
Mevrouw mr. J.F. Dominicus	Lid (vanaf 01-04-2020)

Directeur-bestuurder

De heer drs. W.H.P. Scholten

Beroep en nevenfuncties directeur-bestuurder en leden raad van toezicht

De heer drs. W.H.P. Scholten

Secretaris Vereniging Provinciale Monumentenwachten Nederland, secretaris Overleg Provinciale Erfgoedinstellingen Nederland, voorzitter jury Zeeland Refinery Cultuurprijs

De heer drs. A.M.A. Schenk

Voorzitter van parochiekerncommissie O.L.V. Hemelvaart te Ovezande als onderdeel van de Pater Damiaanparochie, lid van het bestuur van CDA Borsele, lid van het bestuur van Stichting Dorpsbusje Ellewoutsdijk, lid van bestuur van de Stichting Landschapspark Borsele

Mevrouw dr. F. Petiet

Project manager/senior beleidsadviseur University College Roosevelt, lid raad van toezicht Zeeuwse Museumstichting

De heer drs. M.J. van Dijke MPM

Vrijgevestigd consultant interim financieel management, lid raad van Toezicht Stichting Merinos, Kerkrentmeester en penningmeester Protestantse Gemeente Wemeldinge, Penningmeester VvE Zusterstraat 11-19a (Boutique Hotel Rijks te Goes)

Mevrouw drs. A.L. Broekmeijer (vanaf 1 april 2020)

Eigenaar Essentieel Ondernemen (bedrijfskundig levenscoach, teamcoach, organisatieadviseur, docent), lid Raad van Commissarissen bij Joh. Mourik & Co Holding b.v.

Mevrouw mr. J.F. Dominicus (vanaf 1 april 2020)

juridisch adviseur en mediator bij Dominicus Advies, jurist bij ZorgSaam Zorggroep Zeeuws-Vlaanderen voorzitter klachtencommissie personeel Emergis, voorzitter Vereniging Arbeidsrecht Advocaten Zeeland

De heer H.G.L. Verheul AA (tot 1 april 2020)

Directeur accountant accon avm adviseurs en accountants, lid algemene vergadering (Hoofdingeland) Waterschap Scheldestromen, lid bestuur stichting muziek in de Grote Kerk Goes, lid klachtencommissie NBA (Nederlands Beroepsorganisatie Accountants)

Mevrouw mr. drs. B.W.M. Hendrikse – Troost (tot 1 april 2020)

Directeur/eigenaar In-Practiz (legal and compliance services)

Beleid met betrekking tot omvang en functie van het eigen vermogen

Het eigen vermogen fungeert als buffer om in één of meerdere jaren uitgaven te kunnen verrichten, die niet vanuit de jaarlijkse exploitatierekening kunnen worden bekostigd.

Op 23 november 2012 stelden Provinciale Staten het nieuwe subsidiebeleid 2013 'Resultaat met subsidie' vast. Dit subsidiebeleid kent voor gelieerde instellingen geen begrenzing meer aan de omvang van het eigen vermogen van de instelling. De toevoeging van overschotten in enig boekjaar aan het eigen vermogen is echter wel beperkt. In essentie kan er alleen nog vermogen worden gevormd uit andere bronnen dan de provinciale subsidie.

Verder is op 21 december 2012 door Provinciale Staten een besluit genomen over de invulling van de ombuigingstaakstelling gesubsidieerde instellingen op basis van de kerntaken. Dit besluit houdt in dat er naast de lopende bezuinigingstaakstelling sprake is van een extra bezuiniging.

Erfgoed Zeeland zal de komende jaren de algemene reserve moeten aanspreken om op de langere termijn een sluitende exploitatie te kunnen hebben.

In oktober 2018 is een risico-analyse uitgevoerd conform de RISMAN-methodiek. Geïdentificeerde risico's zijn opgenomen in een risicotabel en voorzien van bedragen en mogelijke beheersmaatregelen. De risico's zijn vervolgens van een kans van optreden voorzien aan de hand van een kanstabel.

De uitkomst per risico is een bedrag in geld, dat wordt berekend door de kans van optreden te vermenigvuldigen met het gevolg uitgedrukt in een bedrag. De optelsom van de scores uitgedrukt in een geldbedrag vormt de ondergrens van de Algemene Reserve.

Risico's en onzekerheden

De voornaamste risico's bestaan uit de volgende onderdelen:

Operationele activiteiten

- Langdurig ziek personeel en definitieve uitval van personeel.

Er is in de meerjarenbegroting 2020-2024 geen rekening gehouden met vervangingskosten ten behoeve van eventueel langdurig ziek personeel voor zover dit toekomstige gevallen betreft. In het geval dat werkzaamheden niet getemporiseerd kunnen worden (bijvoorbeeld bij de betaalde dienstverlening) zal dat tot meerkosten leiden. Voor een aantal functies geldt dat specifieke kennis en ervaring lastig op korte termijn op de arbeidsmarkt te vinden is. Er is een bewuste keuze gemaakt om geen ziekteverzuimverzekering af te sluiten. Ook in geval van definitieve uitval is niet voorzien in extra kosten, zoals verhoging van de gedifferentieerde WGA-premie, anders dan bij huidige gevallen.

- Niet verlengen van tijdelijke arbeidsovereenkomst of ontslag van personeel.

Erfgoed Zeeland is als werkgever eigen risicodragers voor de WW. Mochten er in de toekomst WW-gevallen ontstaan, dan is hier geen dekking voor in de begroting. Een voorziening hiervoor kan pas worden gevormd, wanneer er sprake is van instroom. Een dergelijke voorziening zal uit eigen middelen dienen te worden bekostigd.

Niet halen jaarlijkse target eigen inkomsten

- In de meerjarenbegroting is voor overige inkomsten structureel een bedrag opgenomen van € 20.000,- in 2020 tot en met € 90.000,- in 2024. In voorgaande jaren zijn de targets gemiddeld genomen gehaald.

In de meerjarenbegroting zijn tevens structureel eigen inkomsten begroot uit archeologische dienstverlening van € 10.000,- in 2020 tot en met € 40.000,- in 2024. In voorgaande jaren zijn de targets gemiddeld genomen gehaald.

De jaarlijkse invulling van deze targets laat zich lastig voorspellen en houdt voor de komende jaren een risico in. Er is sprake van een substantiële verhoging van de eigen inkomsten.

Wet- en regelgeving

Geen of onvoldoende compensatie cao-maatregelen.

- De Provincie heeft onderzoek laten verrichten naar de wijze waarop instellingen in de toekomst zouden kunnen worden gecompenseerd. Voor wat betreft de indexering is daar middels een richtlijn een oplossing voor geboden. Voor andere maatregelen die voortvloeien uit de cao Provincies heeft de Provincie dit gehonoreerd voor de jaren 2019 t/m 2021. Voor Erfgoed Zeeland gaat het om € 40.000,- per jaar. Voor de jaren hierna bestaat er geen zekerheid. Het tekort is echter structureel. Erfgoed Zeeland is statutair verplicht de cao Provincies te volgen.

Beleidswijziging / gewijzigde prestatieverwachting Provincie 2021

Op 10 maart 2021 deelde de Provincie mee dat er met ingang van 2021 minder capaciteit wordt gevraagd voor archeologie, waardoor de IKS wordt verlaagd. Dit is direct van invloed op de financiële positie van Erfgoed Zeeland. Tegelijkertijd deelde de Provincie mee dat een gevraagde extra subsidie voor Zeeuwse Ankers onder de IKS moet worden ondergebracht, maar dat de IKS niet wordt verhoogd. De Provincie verwacht dat een en ander binnen de eigen begroting wordt opgelost. In het tweede

kwartaal 2021 wordt een plan van aanpak opgesteld en aan de Provincie toegezonden dat antwoord moet geven op het vraagstuk van de archeologie. Vóór 1 augustus wordt een aanvullend subsidieverzoek en een aangepaste begroting 2021 bij de Provincie ingediend waarin ook de dekking voor Zeeuwse Ankers is verwerkt. .

Risicobereidheid

Het minimale weeeestandsvermogen wordt bepaald door toepassing van de RISMAN-methode. Er is derhalve geen sprake van een standaard bedrag qua risicobereidheid. De financiële risicobereidheid is dus variabel en wordt beïnvloed door de verhouding tussen het aanwezige totale vermogen en het minimaal vereiste weerstandvermogen. Dit is inherent aan het karakter van de organisatie.

Risicobereidheid heeft een relatie met verzekeren. Jaarlijks wordt dit onderwerp besproken met een risicospecialist van de verzekeringsmaatschappij.

Verkorte begroting 2021

Baten

Subsidies en bijdragen	2.334.870
Inkomsten uit IKS	300.300
Inkomsten buiten IKS	241.664

Som der baten

2.876.834

Lasten

Personeelskosten	2.143.409
Huisvestingskosten	492.535
Algemene- en bureaunkosten	173.248
Bestuurs-en organisatiekosten	25.522
Autokosten	18.150
Afschrijvingskosten	57.201
Activiteiten / specifieke kosten	34.000
Overige kosten	1.000

Som der lasten

2.945.065

Exploitatieresultaat

-68.230

Verslag van de activiteiten

Inleiding

Dit inhoudelijke jaarverslag maakt deel uit van de jaarstukken 2020, waarover door de accountant controle is uitgevoerd. Het volgt het Prestatieaanbod 2020 dat met de Provincie Zeeland is overeengekomen en op basis waarvan de Provincie de integrale kosten subsidie 2020 heeft verleend.

Aanvullend geven *Zeeuws Erfgoed - blad voor erfgoedliefhebbers*, de digitale nieuwsbrieven Erfgoed en Ruimte en Erfgoed en Publiek, de website erfgoedzeeland.nl en de website zeeuwseankers.nl een goed beeld van de activiteiten en werkzaamheden van Erfgoed Zeeland in 2020.

Een publieksversie van het jaarverslag wordt in het 2de kwartaal van 2021 gepubliceerd op de website erfgoedzeeland.nl.

De activiteiten van Erfgoed Zeeland zijn in 2020 sterk beïnvloed door de coronacrisis.

Vanaf maart moest rekening worden gehouden met de van overheidswege afgekondigde maatregelen ter bestrijding van het COVID-19 virus. De impact hiervan was aanzienlijk. Voor Erfgoed Zeeland betekende dat snelle aanpassing van organisatie en werkwijzen en een zorgvuldige communicatie met de verschillende doelgroepen.

Het kantoor was zeer beperkt toegankelijk. Het merendeel van de medewerkers werkte vanuit huis. De medewerkers van de Monumentenwacht maakten gebruik van de kantoor- en garageruimtes om hun inspecties voor te bereiden en af te ronden. Daarvoor golden strikte richtlijnen.

De coronacrisis had tot gevolg dat enkele onderdelen van het prestatieaanbod 2020 niet of niet volledig konden worden gerealiseerd. Die betroffen met name de publieksgerichte, fysieke activiteiten. De Provincie heeft te kennen gegeven daar in het kader van de subsidiëring coulant mee om te zullen gaan.

Over het al dan niet of gedeeltelijk doorgaan van activiteiten is overleg gevoerd en afgestemd met de direct betrokken samenwerkingspartners en doelgroepen.

Erfgoed Zeeland droeg ten behoeve van Provincie en Rijk actief bij aan het inventariseren, analyseren en doorgeleiden van de effecten van de coronacrisis op overheden en erfgoedorganisaties. Daarvoor zijn vragenlijsten uitgezet. De uitkomsten zijn gepubliceerd in het speciaal aangelegde dossier op de website erfgoedzeeland.nl.

De activiteiten van Erfgoed Zeeland waren zodanig ingericht dat er koppelingen konden worden gemaakt met de (cultuur)beleidsdoelstellingen van de Provincie. Erfgoed Zeeland voerde voor de Provincie wettelijke taken uit op het gebied van de archeologie (beheer provinciaal archeologisch depot) en gaf uitvoering aan de naar de Provincie gedecentraliseerde steuntaak voor gemeenten (steunpunt Monumenten en Archeologie).

Samen met andere partners en samen met de Zeeuwen is gewerkt aan de maatschappelijke opgaven en de strategische opgave 'Zeeland zichtbaar maken'.

Provinciale Staten besloten op 29 mei 2020 de huidige nota Provinciaal Cultuurbeleid 2017-2020 met 1 jaar te verlengen. Daar is met het oog op het Prestatieaanbod 2021 vanaf het 3de kwartaal zo goed mogelijk op geanticipeerd.

Indien een onderdeel van het prestatieaanbod rechtstreeks verband hield met een actiepunt van het provinciale *Uitvoeringsprogramma cultuur 2020* of een met de Provincie gemaakte prestatieafpraak dan is daar in het verslag expliciet melding van gemaakt.

Over de voortgang van de realisatie van het prestatieaanbod is tussentijds gerapporteerd in de managementrapportages. Deze kwartaalrapportages zijn ook aan de Provincie toegezonden en aan de orde gesteld in ambtelijk en bestuurlijk overleg.

Het jaarverslag vormt samen met *Zeeuws Erfgoed - blad voor erfgoedliefhebbers* en de vermelding op de website en andere publieksuitingen dat activiteiten mede mogelijk zijn gemaakt door een subsidie van de Provincie Zeeland het prestatiebewijs zoals omschreven in de provinciale subsidiebeschikking 2020.

Prestatieveld

Beschermen

De aantrekkingskracht van Zeeland voor inwoners, bedrijven, toeristen en cultuurliefhebbers wordt deels bepaald door het erfgoed. Erfgoed geeft de omgeving karakter. Gebouwde, groene en archeologische monumenten en cultuurhistorische elementen maken het landschap, de steden en de dorpen herkenbaar. Het zijn identiteitsdragers met een diepere betekenis. Om dit zo te houden en waar mogelijk te versterken moet het in de eerste plaats worden beschermd.

Erfgoed Zeeland zet zich in 2020 in voor het erfgoed in Zeeland door het ontwikkelingsgericht te beschermen. Ze deed dat door het uitvoeren van bouwkundige inspecties aan monumentenpanden, door het ondersteunen van het Restauratie Opleidingsproject, door het beheer van het Zeeuws Archeologisch Depot, door certificering voor de archeologische werkzaamheden en het uitvoeren van archeologisch onderzoek, door het beheer van het Meldpunt Erfgoed Zeeland en door het ontwikkelen en uitvoeren van projecten die bijdragen aan de zichtbaarheid en de (preventieve) bescherming van het erfgoed.

Monumentenwacht

Erfgoed Zeeland inspecteert monumentenpanden op basis van landelijke standaarden (*Inspectiehandboek Monumentenwacht*). In het verlengde daarvan adviseerde de Monumentenwacht de eigenaren over de instandhouding van hun pand. Doel is het verval van cultuurhistorische gebouwen te voorkomen door het treffen of bevorderen van preventieve onderhoudsmaatregelen.

De Monumentenwacht had per 31 december 2020 in totaal 663 abonnees, met in totaal 1052 monumenten in eigendom. Dat is een lichte stijging ten opzichte van 2019.

Een aangesloten monument wordt als uitgangspunt één keer per jaar of één keer in de twee jaar geïnspecteerd afhankelijk van de onderhoudsstaat en/of de wens van de eigenaar. Daarnaast zijn incidentele inspecties (op maat) uitgevoerd waaronder gebrekenrapportages. Vanwege de coronacrisis is de frequentie voor inspectie van woonhuispanden zo nodig en in overleg met de eigenaar aangepast. Het betreffende pand wordt dan later geïnspecteerd.

Tijdens de coronacrisis is het inspectiewerk doorggegaan, zij het met inachtneming van strenge veiligheidsmaatregelen en in sommige gevallen in aangepaste vorm. Met de eigenaren is hierover van tevoren afgestemd. De focus is gelegd op de wat grotere, niet-woonhuispanden, zoals kerkgebouwen en molens.

Er zijn 577 inspecties aan monumentenpanden uitgevoerd. Het aantal declarabele uren bedroeg 5.420. Dat ligt iets onder het niveau van 2019.

Met de Provincie en Fenicks is overlegd over de werkzaamheden voor de actualisering van de Erfgoedmonitor. De uitvoeringswerkzaamheden zelf (beoordeling van foto's en het houden van steekproeven in het veld) zijn in opdracht van Fenicks verricht en maken deel uit van de betaalde dienstverlening.

Eind 2019 heeft Erfgoed Zeeland een klanttevredenheidsonderzoek laten uitvoeren onder de abonnees van de Monumentenwacht. Het evaluatierapport verscheen begin 2020. Dat leverde veel positieve en nuttige informatie op. De klanttevredenheid onder de abonnees is hoog. De inspecties, de informatievoorziening en de organisatie kregen een gemiddeld rapportcijfer van 8,1.

Eigenaren blijken behoefte te hebben aan meer informatie over duurzaamheid en verduurzaming van hun monument. Daar is door Erfgoed Zeeland stevig op ingezet door verdere ontwikkeling van het duurzaam monumentenpaspoort, dat in 2020 in een digitale variant beschikbaar is gekomen. Verder is gestart met

doorontwikkeling van de website duurzaamemonumenten.nl als digitaal informatie- en wervingsplatform. De materiële kosten hiervan zijn vergoed door de VNG in het kader van het programma Innovatieve Aanpakken (project Duurzame Monumenten Zeeland).

Het opstellen van een duurzaam monumentenpaspoort maakte deel uit van de betaalde dienstverlening. Er zijn 20 paspoorten opgesteld.

Vanaf 1 december 2020 is een samenwerking gestart met het Nationaal Restauratiefonds (NRF). Erfgoed Zeeland is Duurzame Monumenten (DuMo) adviseur. Monumenteigenaren worden extra ondersteund bij het kwalitatief verduurzamen van hun monument. Het NRF vergoedt een deel van de kosten van een duurzaamheidsadvies. Met deze samenwerking wordt een bijdrage geleverd aan de ambities uit het Klimaatakkoord om ook monumenten te verduurzamen.

Het opstellen van een duurzaamheidsadvies (het duurzaam monumentenpaspoort) maakte deel uit van de betaalde dienstverlening.

Dit onderdeel sloot aan bij de actiepunten 1.a, 8, 11 en 12 van het *Uitvoeringsprogramma cultuur 2020* (Cultureel erfgoed). Prestatieafspraken 1a.

Restauratie Opleidingsprojecten

Erfgoed Zeeland adviseerde, ondersteunde en faciliteerde het Restauratie Opleidingsproject (ROP Zuid West). Voor het uitvoeren van kwalitatief goede restauraties en daarmee voor het behoud van monumenten zijn restauratiekennis en -vaardigheden onontbeerlijk. In dat opzicht is ook talentontwikkeling belangrijk. Kennis en vakmanschap in de sector zijn samen met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, de Erfgoedacademie en andere instellingen gestimuleerd. Erfgoed Zeeland is erkend leerbedrijf en biedt een werkplek aan de ROP-coördinator Zeeland.

De Provincie onderstreept het belang van de instandhouding van het restauratieambacht en stimuleert het creëren van leerling werkplekken door ROP Zuid West (Zeeland) financieel te ondersteunen en door het laten erkennen van een restauratie als leerling werkplek als criterium op te nemen in de rangschikking bij het toekennen van subsidie voor restauratie van rijksmonumenten.

Het ROP was actief bij 13 restauratieprojecten waarbij in totaal 23 leerlingen onder begeleiding van gecertificeerde bedrijfsleermeesters ervaring hebben kunnen opdoen.

Bij 4 restauratie projecten was er ruimte voor een of twee metselleerlingen, maar waren geen leerlingen beschikbaar.

De ROP-coördinator verzorgde diverse presentaties om leerlingen te werven en te informeren over opleidingsmogelijkheden in de bouw. Dit gebeurde tijdens open dagen van diverse opleidingsinstituten waaronder ROC Scalda. Er zijn door de coördinator ook bezoeken gebracht aan gemeenten en restauratiebedrijven.

De website rop-nederland.nl is vernieuwd en er zijn regelmatig artikelen en nieuwsflitsen geplaatst, gekoppeld aan social media. Op de website zijn berichten over leerlingen en films van leerlingen op ROP's geplaatst.

De stuurgroep Zeeland kwam één keer bijeen in Het Schuitvlot.

De stuurgroepen Zeeland en Zuid-Holland zijn vanwege de coronacrisis niet gezamenlijk bijeen gekomen. De ROP-coördinator nam deel aan het landelijke coördinatorenoverleg dat in 2020 4 keer plaatsvond.

Erfgoed Zeeland droeg bij aan de voorbereidingen en publiciteit rondom de NCE (Nationaal Centrum Erfgoedopleidingen) Meester-Gezelprijs. Vanaf 1 februari konden leermeesters uit het restauratievak en hun leerling zich inschrijven. De prijs geeft erkenning aan de bijzondere kennisoverdracht van leermeester op leerling, die zo belangrijk is voor het in stand houden van ambachtelijke restauratieberoepen.

De Provincie gaf financiële steun aan de NCE-opleiding Specialist Restauratie Timmeren/Metselen (MBO-4

niveau). In totaal 13 vaklieden van 4 Zeeuws kregen hiervoor op 11 december hun diploma uitgereikt.

Dit onderdeel sloot aan bij actiepunt 11.a van het *Uitvoeringsprogramma cultuur 2020* (Cultureel erfgoed). Prestatieafspraken 1b.

Zeeuws Archeologisch Depot

Erfgoed Zeeland voerde alle (wettelijke) taken uit die verband houden met het beheer van het Zeeuws Archeologisch Depot. Hieraan ligt een mandaatsbesluit van de Provincie ten grondslag. De taken liggen op het gebied van behoud en beheer, registratie en documentatie, bruikleenverkeer en publieksontsluiting.

Beheer van het Zeeuws Archeologisch Depot (algemeen)

Tijdens de coronacrisis was de fysieke toegankelijkheid van het ZAD grotendeels zeer beperkt.

Rondleidingen of presentaties voor groepen waren vanaf maart nauwelijks meer mogelijk.

Over de toegankelijkheid van het ZAD is gecommuniceerd via nieuwsbrieven en website erfgoedzeeland.nl (coronadossier).

In mei is het visiedocument archeologie (breder dan het ZAD alleen) opgeleverd en aan de Provincie aangeboden. Het document heeft betrekking op de periode 2021-2024, met 2020 als overgangsjaar. Uitwerking daarvan wordt in samenspraak en na instemming van de Provincie in 2021 voortgezet, waarbij het depotbeheerplan centraal komt te staan.

Er zijn 3 schenkingen geaccepteerd en digitaal verwerkt.

Deponeren

Ondanks de coronacrisis konden deponeringen doorgang vinden. Hierover is van te voren afgestemd en overlegd met de deponerende bedrijven en instanties.

Er zijn in totaal 154 projecten gedeponerd. Door bedrijven zijn 34 onderzoeken aangemeld.

Registratie en documentatie

Er is hard gewerkt aan de doorontwikkeling van ArcheoDepot. De nieuwe versie van de pakbon is geïmplementeerd voor nieuwe projecten. Bestaande projecten zijn geüpdatet. Ondertussen zijn systeembugs en -fouten gerepareerd en zijn enkele onderdelen verbeterd, waaronder het onderdeel vondstcontexten, de downloadbaarheid van digitale media en de implementatie van geolocaties binnen het systeem. Er is een eerste test uitgevoerd met Yellowfin, een programma dat het mogelijk moet maken om verandering in de collectie statistisch te visualiseren.

De implementatie van de pakbon –aangeleverd via ArcheoDepot– leidde tot meer en betere aanlevering van projecten. De technische problemen zijn verder verholpen en archeologische bedrijven hebben minder moeite met de nieuwe manier van aanleveren van documentatie.

De meeste bedrijven die actief zijn in Zeeland deponerden meer en beter. Van enkele bedrijven zijn nog geen deponeringen ontvangen. Het gaat om bedrijven die ook elders in het land niet met een digitale pakbon deponeren. Door de implementatie van de pakbon en verdere ontwikkeling van ArcheoDepot verbetert de digitale beschikbaarheid van onderzoeksdocumentatie (zowel in ArcheoDepot als DANS EASY).

De verdere implementatie van de Erfgoedwet/KNA zorgt ervoor dat deponeringen completer en kwalitatief beter zijn. Het gebruik van een landelijk systeem leidt tot intensievere samenwerking tussen provinciale depots en een beginnende en intensieve samenwerking met gemeentelijk depots. De samenwerking richt zich ook op Archis.

Archis. Er zijn 9 onderzoeken aangemeld en er zijn 20 vondstmeldingen ingevoerd.

Er zijn met behulp van de AWN 1104 veldtekeningen gecodeerd en (extern) gedigitaliseerd. Een stagiair is begonnen met het registreren van die tekeningen voor toekomstige opname in ArcheoDepot.

Met inzet van een stagiair van de Universiteit Leiden zijn de archieven van P. Stuart (onderzoek Nehalennia-vindplaatsen) en R. van Heeringen (onderzoek pelgrimsinsignes) gedigitaliseerd.

Een student van Saxion Hogeschool heeft onderzoek uitgevoerd naar laatmiddeleeuws aardewerk uit de verdrinken dorpen Nieuwlande en Tolsende en de verdrinken stad Reimerswaal. Gegevens zijn digitaal aangeleverd maar nog niet verwerkt.

Een andere student van Saxion Hogeschool heeft onderzoek uitgevoerd naar de inhoud van houten tonnen (opgraving Vlissingen-Grote Markt). De gegevens zijn onderdeel van een lopend promotie onderzoek en moeten nog worden aangeleverd.

Deselectie (beoordeling rapporten).

Er zijn 29 (de-)selectievoorstellen beoordeeld en afgerond. Nog 16 voorstellen zijn in behandeling.

Bruiklenen (afhandelen korte en langlopende bruiklenen voor onderzoek en expositie).

Er zijn 13 kortlopende bruikleenovereenkomsten voor tijdelijke tentoonstellingen en wetenschappelijk onderzoek afgesloten. Daarnaast zijn er 3 langlopende bruikleenovereenkomsten voor permanente tentoonstellingen verlengd of aangepast.

Voor een overzicht van de bruiklenen voor tijdelijke tentoonstellingen zie de bijlagen.

Publieksontsluiting (ontvangst groepen, begeleiden van onderzoekers naar collectie, ontwikkeling lesprojecten voor scholen).

De fysieke publieksontsluiting van de archeologische collectie kreeg gestalte in rondleidingen, presentaties en educatieve activiteiten voor het onderwijs. Verder zijn onderzoekers gefaciliteerd.

Het educatieve aanbod (ZAD, archeologie) voor het onderwijs is herzien en vernieuwd. Het heeft geleid tot vier producten: 'Archeoloog in de klas', 'Archeoloog in het veld', 'Rondleiding door het depot' en 'Leskist schatten en scherven'.

Archeoloog in de klas is 5 keer afgenomen (3 Scholen, in totaal circa 197 leerlingen)

Archeoloog in het veld is 11 keer afgenomen (10 Scholen, in totaal circa 297 leerlingen)

Rondleiding door het depot is 4 keer afgenomen (3 Scholen, in totaal circa 105 leerlingen)

Leskist schatten en scherven is 3 keer afgenomen

Er zijn 5 onderzoekers (studenten, wetenschappers) gefaciliteerd.

Voor een overzicht van de publieksactiviteiten zie de bijlagen.

Dit onderdeel sloot aan bij de actiepunten 1.a en 6.c en 6.g van het *Uitvoeringsprogramma cultuur 2020* (Cultureel erfgoed). Prestatieafspraken 1c.

Certificering archeologische werkzaamheden

Erfgoed Zeeland is gecertificeerd voor de protocollen Programma van Eisen, Bureauonderzoek, Inventariserend Veldonderzoek (Overig en Proefsleuven), Opgraven en Depotbeheer. Procescertificaat op basis van BRL SIKB 4000, versie 4.1.

Om de certificering te behouden wordt jaarlijks een interne en een externe audit uitgevoerd en worden werkzaamheden uitgevoerd die vallen onder de protocollen.

Voor de archeologische medewerkers die als actor zijn geregistreerd in het Actorregister Archeologie, geldt dat zij moeten voldoen aan de gestelde opleidings- en ervaringseisen.

Op 3 september voerde de WAD een (interne) audit uit bij Erfgoed Zeeland. Er zijn enkele aandachtspunten geformuleerd. Deze zijn intern besproken en geïncorporeerd in de werkwijze.

Op 24 augustus (beoordeling veldwerk) en 3 november (kantoor) voerde Hobéon een (externe) opvolgingsaudit uit bij Erfgoed Zeeland. Er is 1 niet kritieke afwijking geconstateerd en er zijn enkele aandachtspunten geformuleerd. Een en ander is aangepast en geïncorporeerd in de werkwijze.

Erfgoed Zeeland voerde archeologisch (voor)onderzoek uit. Bekostiging hiervan viel deels onder de betaalde

dienstverlening.

In opdracht van de Provincie en de gemeente Reimerswaal is onderzoek gedaan bij het verdrongen dorp Tolsende (buitendijks). Het onderzoek was gericht op het vastleggen en monitoren van de site, met inzet van vrijwilligers (AWN) en aandacht voor publiekswerking. Het evaluatierapport wordt in 2021 opgeleverd.

In opdracht van de Provincie is onderzoek gedaan naar vindplaatsen op de beoogde strekdamlocaties van NPW Bath en Zimmerman (Rilland Dumoulinweg en Zimmermanweg). Het tweede conceptrapport is in het 4de kwartaal opgeleverd.

In opdracht van de gemeente Noord-Beveland is een bureauonderzoek en een inventariserend veldonderzoek door middel van een veldkartering en verkennende boringen uitgevoerd op een vindplaats aan de Boemdijk te Kats.

De laatste 2 opdrachten vielen onder de betaalde dienstverlening.

Dit onderdeel sloot aan bij actiepunt 6.e van het *Uitvoeringsprogramma cultuur 2020* (Cultureel erfgoed).

Meldpunt Erfgoed Zeeland

In 2019 is het Meldpunt Bodemvondsten geïntegreerd in het Meldpunt Erfgoed Zeeland. De website biedt de mogelijkheid om snel en eenvoudig een melding te doen via mobiele telefoon, tablet of desktop (www.erfgoedzeeland.nl/meldpunt). Meldingen hadden betrekking op gebouwd, landschappelijk en archeologisch erfgoed.

Er zijn 102 meldingen archeologisch erfgoed geregistreerd. Daarvan zijn er 11 in het veld gecontroleerd. Archeologische informatie is opgeslagen in de databestanden van Erfgoed Zeeland en voor zover van toepassing in Archis.

Er zijn 2 meldingen gebouwd en landschappelijk erfgoed geregistreerd. Deze zijn uitgezet bij Heemschut.

Meldingen zijn besproken in de bijeenkomsten van het netwerk (zie 2.4.).

Dit onderdeel sloot aan bij actiepunt 1.a van het *Uitvoeringsprogramma cultuur 2020* (Cultureel erfgoed).

Projecten

Erfgoed Zeeland ondernam initiatieven en ontwikkelt projecten en activiteiten die bijdragen aan de zichtbaarheid en de (preventieve) bescherming van erfgoed. In voorkomende gevallen droeg Erfgoed Zeeland bij aan de uitvoering van die projecten. In 2020 is uitvoering gegeven aan drie projecten of projectideeën.

Kerkenvisies.

In 2019 zijn gemeenten gestimuleerd om een decentrale uitkering bij het Rijk aan te vragen voor het (laten) opstellen van kerkenvisies. Dat is in 2020 gecontinueerd. Het heeft ertoe geleid dat alle Zeeuwse gemeenten een aanvraag hebben gedaan, waarvan er per 31 december in totaal 12 zijn toegekend. Samen met de gemeenten is onderzocht of een gezamenlijke aanpak wenselijk en nuttig zou zijn. Dit onderzoek is positief verlopen en in 2020 hebben reeds 5 gemeenten opdracht aan Erfgoed Zeeland verleend voor het opstellen van een kerkenvisie. Uitvoering hiervan is onderdeel van de betaalde dienstverlening.

Dit onderdeel sloot aan bij actiepunt 9.a van het *Uitvoeringsprogramma cultuur 2020* (Cultureel erfgoed).

Inrichting Boerderijenloket.

In 2019 is samen met de Provincie en de Boerderijinstichting Zeeland een pilot ontwikkeld voor een 'loket' dat boerderijeigenaren moet faciliteren en adviseren over aspecten als herbestemming, financiering en nieuwe functies. Dit heeft geresulteerd in een subsidie aan de Boerderijinstichting Zeeland voor de inzet van

een boerderijenregisseur. Erfgoed Zeeland monitorde deze pilot. De pilot resulteerde in een tweejarig vervolgproject. De boerderijenregisseur (Levien de Putter) is beschikbaar voor advies en ondersteuning aan eigenaren van boerderijen met hoge cultuurhistorische waarde. Ook bij dit vervolgproject (tot en met september 2022) is Erfgoed Zeeland betrokken.

Dit onderdeel sloot aan bij actiepunt 9.a van het *Uitvoeringsprogramma cultuur 2020* (Cultureel erfgoed).

Energietransitie en klimaatadaptatie

In 2019 is overleg gestart met de coöperatieve windenergievereniging Zeeuwind over een aanpak waarbij het opwekken van windenergie kan worden gecombineerd met het behoud van erfgoed. Besprekingen zijn in 2020 voortgezet en gingen in de richting van een participatieregeling, waarbij investeringen in windturbines ten goede komen aan behoudsstichtingen voor monumentaal erfgoed (molens, kerken). Er is een notitie opgesteld voor een pilot. Uitvoering is stopgezet vanwege de coronacrisis.

Prestatieveld

Benutten

Zeeland is aantrekkelijk om in te wonen en te werken. Belangrijk hiervoor is de leefbaarheid en de mogelijkheid om gebruik te maken van voorzieningen. Erfgoed is onderdeel van de woon- en werkomgeving en draagt bij aan het versterken van de leefbaarheid. Erfgoed is een bron van inspiratie. Het benutten van erfgoed heeft grote maatschappelijke impact. Eigenaren, overheden, vrijwilligersorganisaties en vrijwilligers willen en kunnen wat met erfgoed.

Erfgoed Zeeland zette zich in 2020 in voor het benutten van erfgoed door informatie te verzamelen en te verspreiden, door in een helpdesk te voorzien, door te adviseren, door samenwerkingsverbanden van vrijwilligers(organisaties) en gemeenten te ondersteunen, door scholingsactiviteiten en presentaties te verzorgen en door projecten te ontwikkelen en uit te voeren die bijdragen aan het benutten van erfgoed.

Verzamelen en verspreiden van informatie

Erfgoed Zeeland is centraal aanspreekpunt en kennis- en informatiecentrum op het gebied van het erfgoed. Zij verzamelde, bundelde en verspreide erfgoedinformatie.

Dit onderdeel sloot aan bij actiepunten 1.a van het *Uitvoeringsprogramma cultuur 2020* (Cultureel erfgoed). Prestatieafspraken 2a.

Zeeuws Erfgoed. Erfgoed Zeeland gaf in maart, juni, september en december *Zeeuws Erfgoed | blad voor erfgoedliefhebbers* uit. Het is toegezonden aan 1239 relaties waaronder de 511 donateurs van Erfgoed Zeeland en de 663 abonnees van de Monumentenwacht. Medewerkers leverden tekstbijdragen en beeldmateriaal en waren verantwoordelijk voor de (eind)redactie. Tekstbijdragen werden ook geleverd door externe deskundigen en gastauteurs.

Nieuwsbrieven

Erfgoed Zeeland verspreidde actuele erfgoedinformatie via de digitale nieuwsbrieven Erfgoed en Ruimte (444 e-mailadressen) en Erfgoed en Publiek (674 e-mailadressen).

De nieuwsbrief Erfgoed en Ruimte verscheen 3 keer en de nieuwsbrief Erfgoed en Publiek 4 keer. Daarnaast zijn vanwege de coronacrisis 5 gecombineerde nieuwsbrieven verschenen.

Erfgoedinformatie met betrekking tot publieksactiviteiten is ook verspreid via de website zeeuwseankers.nl.

Nieuws is verder gedeeld via social media. Er zijn 146 berichten (retweets niet meegerekend) op Twitter, 105 op Facebook, 3 op LinkedIn en 21 op Instagram geplaatst. Het aantal volgers bedroeg per 31 december achtereenvolgens 1006, 382, 165 en 680. Dit is in alle gevallen een stijging ten opzichte van 2019.

Website

Aan de website is een module voor presentatie/terugblik op (publieks)activiteiten toegevoegd. Die is gebruikt voor de presentatie van het jaarverslag 2019.

Aan Cardan Technobility is opdracht verleend voor onderzoek naar de mate waarin de website voldoet aan het besluit digitale toegankelijkheid. Het rapport is in november opgeleverd. Aansluitend is gestart met het aanbrengen van verbeteringen. Afronding en tweede check geschieden in het 1ste kwartaal van 2021.

De Beeldbank Archeologie is doorontwikkeld en uitgebreid.

In maart is gestart met het aanleggen van een speciaal coronadossier op de website. Via een banner op de homepage ('Impact corona op Zeeuwse erfgoedsector') wordt hiernaar verwezen. Het dossier geeft de stand van zaken weer, verschaft informatie en verwijst door naar relevante websites. Het dossier is gedurende het hele jaar geactualiseerd. Tussen 22 april en 18 mei is via een vragenformulier informatie verzameld over de impact van de coronacrisis op de Zeeuwse erfgoedorganisaties. De resultaten daarvan zijn op de website erfgoedzeeland.nl gepubliceerd.

Het webbeheerdersoverleg is 1 keer bijeengekomen op 3 september. Er is vooral aandacht besteed aan het project 'digitale toegankelijkheid' van de website en het maken van Word-sjablonen.

De website had per 31 december 21.693 sessies en 14.634 gebruikers (via desktop, .smartphone en tablet). Dit is een daling ten opzichte van 2019. Een verklaring valt hier niet direct voor te geven, tenzij ook op dit onderdeel de coronacrisis van invloed was (minder activiteiten van Erfgoed Zeeland, minder vraag naar informatie).

Versterking communicatie

In juli is een tweede deeltijd communicatiemedewerker in dienst getreden. Tussen beide medewerkers is een taakverdeling afgesproken. In het 4de kwartaal is een communicatieplan opgesteld. Accenten hierin liggen bij herijking van redactiestructuren, wervingscampagne donateurs en abonnees en implementatie van een communicatie checklist.

Veel aandacht is uitgegaan naar de digitoegankelijkheid van de website.

De interne informatieborden in Het Schuitvlot zijn geactualiseerd.

Helpdesk

Erfgoed Zeeland voorzagt in een helpdesk voor eigenaren, overheden, erfgoedorganisaties, onderwijsinstellingen en wetenschappelijke instellingen, erfgoedvrijwilligers en andere bij het erfgoed betrokken Zeeuwen. Deze helpdesk heeft betrekking op archeologie, cultuurhistorie en monumenten, erfgoededucatie, immaterieel erfgoed (waaronder volkscultuur en streektaalen) en musea. Voor de beantwoording van een helpdeskvraag is een indicatieve tijdsduur aangehouden van maximaal 1 uur per vraag.

Prestatieafspraken 2b.

Door de sector Erfgoed en Ruimte zijn 421 helpdeskvragen beantwoord en door de sector Erfgoed en Publiek 93. De helpdeskvragen voor Erfgoed en Ruimte zijn sterk gestegen, die voor Erfgoed en Publiek licht verminderd ten opzichte van 2019.

Advisering

Erfgoed Zeeland adviseerde Provincie, gemeenten, waterschap, eigenaren en erfgoedorganisaties. De adviezen aan Provincie, gemeenten, waterschap en erfgoedorganisaties hadden betrekking op alle onderdelen van het erfgoed, ook in hun verbinding naar andere beleidsterreinen zoals toerisme en recreatie en natuur en landschap.

Erfgoed Zeeland is vaste adviseur van de Provincie. In die zin hebben medewerkers van Erfgoed Zeeland regelmatig contact met medewerkers van de Provincie.

Dit onderdeel sloot aan bij de actiepunten 6.g en 6.k van het Uitvoeringsprogramma cultuur 2020 (Cultureel erfgoed). Prestatieafspraken 2c.

Advisering Provincie, gemeenten, waterschap, eigenaren en erfgoedorganisaties.

Advisering Provincie in het kader van de Provinciale Omgevingsvisie (ambtelijk, bestuurlijk).

Advisering gemeente Reimerswaal inzake herinrichting en vernieuwingsplan Museum Yerseke (Oosterscheldemuseum)

Advisering Provincie over het educatieproject rondom het thema vrijheid (Expeditie Vrijheid).

Advisering gemeente Middelburg over het vervolg van het Europese project CHERISH

Advisering Bosch Slabbers inzake de Bosvisie Zeeland (in opdracht van Provincie)

Advisering Dorp, Stad en Land inzake inventarisatie geschenkwoningen Zuid-Holland en Zeeland

Advisering gemeente Middelburg over de Visie Recreatie en Toerisme Middelburg 2030

Advisering Provincie inzake oprichting Zeeuwse Marketing Organisatie

Enkele erfgoedorganisaties zijn in meer of mindere mate structureel geadviseerd in de zin dat medewerkers als adviseur verbonden zijn aan een werkgroep, bestuur of adviesorgaan. In 2020 ging het om:

- AWN-afdeling Zeeland
- Raad van advies Historisch Museum De Bevelanden
- Vereniging van Zeeuwse Musea
- Werkgroep Museum Hulst

Advisering andere partijen (toeristische organisaties, ondernemers)

Advisering Geopark Schelde Delta i.o. (Werkgroep Branding en Marketing) over positionering en activatieplan

Advisering Provincie op het terrein van archeologisch onderzoek

Bijgedragen is aan kennisontwikkeling op het gebied van de archeologie, aansluitend op de kernthema's van de POAZ 2017-2024.

Advisering en bijdragen (tekstredactie) aan het provinciale dijkenproject

Bijdrage aan inloopavond over de aanleg van strekdammen (project Bath)

Advisering over de mogelijkheden van het project Erfgoed gezocht in de provincie Zeeland.

Advisering over de opbouw van een referentie collectie in het Zeeuws Archeologisch Depot

Ondersteuning en samenwerking vrijwilligersorganisaties en platforms

Vrijwilligers en initiatieven van burgers zijn voor de instandhouding en het maatschappelijk draagvlak van het erfgoed onmisbaar. Samen met enkele provinciaal werkende vrijwilligersorganisaties is verder gewerkt aan een netwerkstructuur. Op 10 juli hebben Provinciale Staten het voorstel 'Samenwerking vrijwilligersorganisaties cultureel erfgoed in Netwerk erfgoedorganisaties' aangenomen dat de basis is voor de (toekomstige) ondersteuning van de vrijwilligersorganisaties.

Erfgoed Zeeland participeerde in het onderzoek van het Overleg Provinciale Erfgoedinstellingen Nederland over vrijwilligersondersteuning. Hiervoor zijn ook 2 vertegenwoordigers van het netwerk geïnterviewd. Het onderzoek is eind 2020 afgerond met de oplevering van het rapport *Ondersteuning van erfgoedvrijwilligers. Een onderzoek in de twaalf provincies*.

Dit onderdeel sloot aan bij de actiepunten 1.a, 1.c en 14.b van het *Uitvoeringsprogramma cultuur 2020* (Cultureel erfgoed). Prestatieafspraken 2d.

Bijeenkomsten Netwerk erfgoedorganisaties

Het netwerk is 4 bijeengekomen (10 maart, 9 juni digitaal, 25 augustus en 1 december digitaal).

Belangrijke onderwerpen waren het werkplan 2020 (met werkwijzer), het Statenvoorstel 'Samenwerking vrijwilligersorganisaties cultureel erfgoed in Netwerk erfgoedorganisaties', de impact van de coronacrisis, het convenant, de gezamenlijke projectvoorstellen en het conceptprogramma voor 2021. Dit laatste wordt in het 1ste kwartaal van 2021 verder uitgewerkt.

Het werkplan en de werkwijzer zijn op 8 mei toegezonden aan de Provincie en positief ontvangen.

Vast onderdeel van de (plenaire) bijeenkomsten van het Netwerk erfgoedorganisaties was de bespreking van meldingen die via het Meldpunt Erfgoed Zeeland zijn binnengekomen.

Contactdagen

Vanwege de coronacrisis konden helaas geen contactdagen worden georganiseerd. Na overleg met de vrijwilligersorganisaties is afgezien van een digitale variant.

Zeeuwse Amateur Archeologen Dag

Vanwege de coronacrisis kon helaas geen ZAAD worden georganiseerd. Na overleg met de AWN en consultatie van de potentiële sprekers is afgezien van een digitale variant.

Ondersteuning provinciale platforms

In de platforms is informatie uitgewisseld en afgestemd over ontwikkelingen en actualiteiten. De platforms

zijn administratief-secretarieel en facilitair ondersteund. Adviseurs namen deel aan de bijeenkomsten. Het aantal fysieke bijeenkomsten was vanwege de coronacrisis en de beperkende maatregelen sterk minder dan in vorige jaren. Het gaat om de volgende platforms:

Platform Maritiem Erfgoed Zeeland

Het platform is 1 keer bijeengekomen (15 september). Verder is diverse malen onderling digitaal overlegd en afgestemd.

Er is onder andere gesproken over het netwerk Erfgoedorganisaties, de schepenlijst, de activiteiten in 2020 (coronacrisis) en de weegbrug bij Viane.

Provinciaal Molenoverleg Zeeland

Het overleg is niet bijeengekomen. Er is diverse malen onderling digitaal overlegd en afgestemd.

PROvinciebreed Overleg Zeeuwse Archeologie (PROZA).

Het overleg is 3 keer digitaal bijeengekomen (15 juni, 24 september en 7 december).

Er is onder andere gesproken over recent archeologisch onderzoek, metaaldetectie op Walcheren, de POAZ, maritieme archeologie, de Nationale Archeologiedagen, het dossier Archeomedia en de organisatie van het PROZA na pensionering van de huidige voorzitter.

Specifiek voor het Provinciaal Molenoverleg gold de aansluiting bij actiepunten 10.b van het Uitvoeringsprogramma cultuur 2020 (Cultureel erfgoed).

Ondersteuning van vrijwilligersorganisaties

Enkele provinciaal werkende vrijwilligersorganisaties zijn administratief-secretarieel en facilitair ondersteund. Het aantal fysieke bijeenkomsten in Het Schuitvlot was vanwege de coronacrisis en de beperkende maatregelen sterk minder dan in vorige jaren. Adviseurs namen deel aan de bijeenkomsten of zijn agenda-lid (met uitzondering van de Stichting Oude Zeeuwse Kerken). Het gaat om de volgende organisaties:

AWN

De AWN beschikt over een eigen werkruimte bij Erfgoed Zeeland (inclusief werkplekken) en maakt gebruik van de bureaufaciliteiten.

Het bestuur is 2 keer bijeengekomen (10 maart en 18 september).

Er is onder andere gesproken over de ZAAD, het overlijden van de contactpersoon tevens vaste vrijwilliger archeologie van Erfgoed Zeeland (Dicky de Koning), uitwerking oud onderzoek en de determinatie van oud museummateriaal.

Boerderijenstichting Zeeland

Het bestuur is 2 keer bijeengekomen (30 juni en 22 september). Daarnaast is een 'Q&A-ronde' per e-mail gehouden.

Er is onder andere gesproken over het project Boerderijenregisseur, de Erftrofee, het netwerk Erfgoedorganisaties, het project Toperven, Agrarisch Erfgoed Nederland en het symposium Daken en Duurzaamheid.

KZGW

De conservator archeologie van het genootschap beschikte over een werkplek bij Erfgoed Zeeland en maakte gebruik van de bureaufaciliteiten. Tussen conservator en de depotbeheerder en adviseurs archeologie van Erfgoed Zeeland is regelmatig afgestemd en overlegd.

Provinciale commissie van Erfgoedvereniging Heemschut

De commissie is 1 keer bijeengekomen (3 september).

Er is onder andere gesproken over de samenstelling van de commissie, en het netwerk Erfgoedorganisaties.

Stichting Oude Zeeuwse Kerken

Voor de stichting is de donateursadministratie gevoerd (financieel).

Vereniging van Zeeuwse Musea

Het bestuur is 5 keer bijeengekomen (24 januari, 27 maart, 12 juni, 5 september, 20 november)

Er is onder andere gesproken over cursusaanbod, digitalisering, het project MuseumTV, de coronacrisis, een nieuw digitaliseringsplatform (Atlantis), het netwerk Erfgoedorganisaties, de subsidieaanvraag voor de Provincie, de jaaragenda 2021 en het project Reizen in de Tijd.

Op 7 oktober is (online) de bestuurdersvergadering gehouden. Belangrijkste onderwerp was de impact van de coronacrisis op de musea en de verschillende maatregelen en de initiatieven die door de musea zijn geïnitieerd.

Werkgroep Industrieel Erfgoed Zeeland

De werkgroep is vanwege de coronacrisis niet bijeengekomen.

Er is wel een start gemaakt met het opstellen van een nota over Zeeuwse industriële topmonumenten.

Ondersteuning en samenwerking gemeenten

De samenwerking met de gemeenten heeft in 2020 een nieuwe impuls gekregen door de oprichting van het Netwerk erfgoedambtenaren. Gemeenten zijn gestimuleerd om waar nodig verzoeken om subsidie in te dienen voor onderzoek naar herbestemmingsmogelijkheden. De rijkssubsidieregeling stimulering herbestemming is actief onder de aandacht van de gemeenten en monumenteigenaren gebracht.

In het 4de kwartaal is opdracht gegeven voor het uitvoeren van een onafhankelijk onderzoek naar de tevredenheid van de gemeenten over de diensten van Erfgoed Zeeland en de eventuele behoefte aan andere, nieuwe diensten. Het rapport is eind december opgeleverd. De wethouders en ambtenaren die aan dit onderzoek deelnamen zijn over het algemeen (zeer) tevreden met de dienstverlening van en informatievoorziening door Erfgoed Zeeland. Er is behoefte aan kennisontwikkeling, versterking van het netwerk erfgoedambtenaren en ondersteuning bij beleidsontwikkeling. In 2021 worden de bevindingen besproken binnen het netwerk en met de verschillende gemeenten.

Netwerk erfgoedambtenaren

Naar aanleiding van de coronacrisis zijn de erfgoedambtenaren in april bevraagd op problemen in het veld. De bevindingen zijn verwoord in een kort verslag dat op erfgoedzeeland.nl is gepubliceerd. Het bestaande netwerk van erfgoedambtenaren is uitgebreid met erfgoedambtenaren van Provincie en Waterschap Scheldestromen.

De eerste bijeenkomst van het uitgebreide netwerk vond plaats op 13 februari. Het belangrijkste gespreksonderwerp was de Zeeuwse Erfgoed Deal. Zie voor het laatste ook hieronder bij 2.7. Een vervolgbijeenkomst is vanwege de coronacrisis niet meer georganiseerd. Wel zijn er (digitale) contacten met individuele gemeenten geweest.

Beleidsoverleggen met RCE, Provincie en gemeenten

Er is 1 beleidsoverleg met RCE, Provincie en VZG georganiseerd (7 oktober). Het was tevens een kennismaking met het nieuwe Hoofd regio Midden-Zuid van de RCE, Mariëtte Pennarts. Er is gesproken en afgestemd over de impact van de coronacrisis op de erfgoedsector, de Erfgoed Deal, de provinciale Omgevingsvisie en de gemeentelijke kerkenvisies.

Het op 8 april geplande overleg is vanwege de coronacrisis komen te vervallen.

Planoverleggen

Er zijn 5 planoverleggen georganiseerd.

- Op 8 januari met de gemeente Goes (vestingwallen, spoorbrug en Grote Kerk, Goes)
- Op 5 februari met de gemeente Hulst (Steenstraat 30 en 37, Hulst)
- Op 30 september met de gemeente Goes (Markt 26-28, Goes) en Hulst (Hoofdstraat, Sint Jansteen)
- Op 25 november met de gemeente Sluis (Draaibrug 58, 59, 63 en 64, Draaibrug)
- Op 9 december met de gemeente Borsele (buitenplaats Zorgvliedt, Langeviele 6, Ellewoutsdijk)

De overleggen zijn gehouden in Het Schuitvlot, met uitzondering van het overleg van 5 februari (stadskantoor Hulst).

De op 18 maart, 8 april, 6 mei en 10 juni geplande overleggen zijn vanwege de coronacrisis komen te vervallen. Tussentijds ingediende plannen zijn zoveel mogelijk bi-lateraal besproken.

Netwerkdagen

Vanwege de coronacrisis zijn er geen netwerkdagen georganiseerd.

Een samen met de RCE voor 2020 ontwikkelde netwerkdag over Erfgoed en de Omgevingswet (de 3de in een reeks) is omgevormd tot een digitaal pakket dat is verstuurd op 30 juni naar alle beleidsmedewerkers RO, Omgevingswet en cultureel erfgoed van gemeenten en aanverwante organisaties. Het resultaat was een webinar op 3 december. Er waren 34 deelnemers. Alle deelnemers kregen een enkele dagen na afloop de presentaties en verwijzingen naar relevante publicaties toegezonden.

Organisatie van gemeentelijk informatiebijeenkomsten en brainstormsessies naar behoefte

In februari zijn, in samenwerking met de betreffende gemeenten en het Nationaal Restauratiefonds, voorlichtingsavonden gehouden voor monumenteneigenaren in de gemeenten Zierikzee, Veere, Middelburg (2x) en Tholen.

De informatiebijeenkomsten stonden in het teken van het afschaffen van de fiscale aftrek voor monumenteneigenaren en de per 1 januari 2019 in werking getreden subsidieregeling voor eigenaren van woonhuis-rijksmonumenten. Tijdens deze bijeenkomsten is ook informatie verstrekt over het gemeentelijke beleid en de uitvoering hiervan met betrekking tot rijks- en gemeentelijke monumenten en daarnaast heeft de Monumentenwacht Zeeland voorlichting gegeven over het inspecteren van monumenten en het duurzaam monumentenpaspoort.

Voor een overzicht van de bijeenkomsten zie de bijlagen.

Op 19 november is samen met Landschapsbeheer Zeeland een brainstormsessie gehouden met vertegenwoordigers van de Walcherse gemeenten over erfgoed in relatie tot klimaatadaptatie, energietransitie en Omgevingsvisie. Doel was de mogelijkheden te verkennen voor een Walcherse Erfgoed Deal. In het 1ste kwartaal van 2021 wordt bekeken of er concrete projecten zijn waar erfgoed aan gekoppeld kan worden.

Vanwege de coronacrisis is afgezien van het organiseren van meer bijeenkomsten en brainstormsessies.

Deskundigheidsbevordering, lezingen en presentaties

Erfgoed Zeeland organiseerde scholingsbijeenkomsten, studiedagen en cursussen die de kennis en deskundigheid van erfgoedvrijwilligers en erfgoedprofessionals hebben vergroot. Lezingen en presentaties droegen bij aan een breed draagvlak voor het erfgoed.

De mogelijkheden voor een Zeeuwse Erfgoed Academie zijn globaal verkend, onder andere door het in beeld brengen van het aanbod en te kijken naar de manier waarop Erfgoed Zeeland met zijn aanbod in een leemte kan voorzien, dan wel onderscheidend of verbindend kan zijn. Conclusie was dat een Zeeuwse Erfgoed Academie op dit moment geen meerwaarde heeft

Er zijn 12 bijeenkomsten deskundigheidsbevordering georganiseerd, 13 lezingen en presentaties gehouden en 25 publicaties verzorgd. Het aantal activiteiten is negatief beïnvloed door de coronacrisis. Voor overzichten zie de bijlagen.

Projecten

Erfgoed Zeeland ondernam initiatieven en ontwikkelde projecten en activiteiten die bijdroegen aan de aantrekkelijkheid van Zeeland als woon- en werkomgeving en die bijdroegen aan het benutten van het erfgoed. In voorkomende gevallen droeg Erfgoed Zeeland bij aan de uitvoering van die projecten. In 2020 is uitvoering gegeven aan 3 projecten of projectideeën.

Zeeuwse Erfgoed Deal

De verdere uitwerking van de (project)organisatie, met een goede afbakening van taken en verantwoordelijkheden van alle betrokken partijen en een werkbaar tijdspad, is onderwerp van gesprek geweest tussen Provincie en Erfgoed Zeeland. Dit heeft geleid tot een nieuwe aanpak. De inzet was een aanvraag door de 15 Zeeuwse overheden gezamenlijk, in te dienen voor 1 mei. De projectleiding lag bij de Provincie en Erfgoed Zeeland ondersteunde. Een eerste bespreking vond plaats in de bijeenkomst van het Netwerk erfgoedambtenaren van 13 februari. De geplande brede werksessie van 18 maart is vanwege de coronacrisis geannuleerd. In klein verband is die dag wel een videovergadering gehouden. Van een gemeenschappelijke aanvraag van alle Zeeuwse overheden is afgezien. Mede vanwege de coronacrisis en aanpassing van de landelijke procedure bleek dat niet haalbaar. Samen met Stichting Landschapsbeheer Zeeland is veel energie gestoken in het bedenken van een alternatief voorstel: 'Groene Eilanden'. In de kern gaat het om het benutten van oude nederzittingsstructuren voor verbeterd zoetwatermanagement. Het voorstel is opgenomen in de Provinciale Koppelkanskaart Erfgoeddeal. Er wordt nog gezocht naar een bredere coalitie en een partij die een ambitie heeft op zoetwaterbeheer en 'Groene Eilanden' wil benutten om die ambitie vorm te geven. Uiteindelijk heeft de Provincie besloten om een eigen voorstel (Groeve Nieuw-Namen) aan het landelijke projectbureau voor te leggen. Dit voorstel is gehonoreerd. Erfgoed Zeeland kijkt naar kleinschalige, regionale initiatieven en gaat daar in 2021 mee door (zie hierboven bij 2.5)

Dit onderdeel sloot aan bij actiepunten 8.a en 19.a van het *Uitvoeringsprogramma cultuur 2020* (Cultureel erfgoed).

Digitalisering en ontsluiting van de Zeeuwse erfgoedcollecties

In 2020 is een Digitaal Erfgoed Coach bij Erfgoed Zeeland aangesteld om erfgoedorganisaties te ondersteunen bij het digitaliseren en ontsluiten van hun collectie.. Hiervoor is een activiteitenplan opgesteld, waarvan ook andere initiatieven deel uitmaken, waaronder de coördinatie van het project MuseumTV. Dit project heeft onder andere als doel de digitale bereikbaarheid en zichtbaarheid van musea te vergroten. De coach maakte onderdeel uit van het landelijke netwerk van Netwerk Digitaal Erfgoed (interview, kennisoverdracht). Landelijk ontwikkelde, generieke tools zijn vertaald naar de provinciale situatie. De activiteiten van de coach worden voortgezet in 2021.

Advisering en ondersteuning van de erfgoedorganisaties kregen gestalte in onder andere het organiseren van cursussen, de ontwikkeling van een online erfgoedplatform (Atlantis), begeleiding van subsidieaanvragen, een (digitaal) spreekuur, onderzoek naar de inrichting van een kennisbank digitalisering op erfgoedzeeland.nl en het aanleveren van datasets van Zeeuwse musea op de website collectionenederland.nl.

Voor het project MuseumTV is de coördinatie verzorgd. Er zijn contacten gelegd met musea, subsidiegevers (fondsen en Provincie), Vereniging Zeeuwse Musea en de stichting MuseumTV. Het project is in eerste tranche afgerond in december waarbij tien musea van online promotie zijn voorzien naast een kennistrajet in online zichtbaarheid. Het ging om de volgende musea: Bevrijdingsmuseum Zeeland, Fruitteeltmuseum, Het Warenhuis, Historisch Museum De Bevelanden, Industrieel Museum Zeeland, Museum Stoomtrein Goes-Borsele, Museum Veere, Stadhuismuseum Zierikzee, Watersnoodmuseum en Zeeuws maritiem muZEEum. De filmpjes staan ook op de website zeeuwsemusea.nl Een tweede tranche is in voorbereiding en start in 2021.

Dit onderdeel sloot aan bij actiepunt 16.a van het *Uitvoeringsprogramma cultuur 2020* (Cultureel erfgoed).

Depot Immaterieel Erfgoed Zeeland

Er is een verkenning uitgevoerd naar het realiseren van een (digitaal) Depot Immaterieel Erfgoed Zeeland. Een dergelijk depot moet de kennis die hierover in Zeeland nog aanwezig is, borgen en toepasbaar maken voor de huidige en toekomstige samenleving. De verkenning maakte duidelijk dat voor een dergelijk depot een nieuw online collectie- en registratiesysteem, als Atlantis, met modules voor crowdsourcing en verhalen nodig is. Een stagiaire verrichtte onderzoek in diverse collecties, databestanden en literatuur.

In 2020 zijn verkennende gesprekken gevoerd met Klompenmakerij Traas over een te vestigen ambachtenLAB / 'werkend' museum in Heinkenszand waarin de klompenmakerij en de molen Vijf Gebroeders een centrale rol vervullen.

Prestatieveld

Beleven

De specifieke kwaliteiten van Zeeland laten zich het beste ervaren als ze worden beleefd. De provincie is ontstaan in een eeuwenlang samenspel van land en water. Het erfgoed biedt veel aanknopingspunten om die beleving tot stand te brengen, zeker als het wordt gepresenteerd in een brede landschappelijke en ruimtelijke context. Door in te zetten op beleving wordt de positie van Zeeland als provincie waar het goed wonen, werken en recreëren is versterkt.

Erfgoed Zeeland droeg in 2020 bij aan het beleven van erfgoed door het in zijn volle rijkdom te positioneren en tegelijkertijd waar mogelijk te verbinden met natuur en landschap, recreatie en toerisme en met culturele activiteiten. Ze deed dat door het coördineren, ondersteunen en verder uitbouwen van Zeeuwse Ankers, door het organiseren van activiteiten die het publieksbereik voor het erfgoed vergroten, door de positie van het erfgoed in het onderwijscurriculum te versterken, en door het ontwikkelen en uitvoeren van projecten die bijdroegen aan de beleving van het erfgoed.

Zeeuwse Ankers

Zeeuwse Ankers verbindt de inwoner en toerist met de verhalen van Zeeland. Ontdekking en beleving van het erfgoed en het landschap staan centraal. Zeeuwse Ankers vergroot de (fysieke) zichtbaarheid en de (digitale) toegankelijkheid van historische plekken.

Zeeuwse Ankers valt uiteen in drie onderdelen: het digitale platform zeeuwseankers.nl, de ankerplaatsen en het ankernetwerk.

Zeeuwse Ankers kent een bestuurlijk overleg en een kerngroep waarin afspraken worden gemaakt over werkresultaten en verdere ontwikkeling. Hierin zijn Provincie, Erfgoed Zeeland, ZB| Planbureau en Bibliotheek van Zeeland, Zeeuws Museum, Zeeuws Archief, Het Zeeuwse Landschap, Stichting Landschapsbeheer Zeeland en VVV Zeeland vertegenwoordigd. In 2020 heeft het Waterschap Scheldestromen zich aangesloten, terwijl de VVV Zeeland door de opheffing uit de samenwerking is gestapt. Met elkaar vormen ze het samenwerkingsverband van Zeeuwse Ankers. De Provincie vervult de rol van voorzitter en Erfgoed Zeeland die van coördinator en uitvoerder van een deel van de werkzaamheden. Erfgoed Zeeland is binnen het samenwerkingsverband uitsluitend verantwoordelijk voor de uitvoering van de eigen werkzaamheden. Vanwege de coronacrisis is afgezien van het opstellen van een werkplan 2020 voor Zeeuwse Ankers. Werkzaamheden zijn verricht in het verlengde van het werkplan 2019 en het (bijgestelde) ambitiedocument

Voor dit onderdeel verstrekten de Provincie incidenteel aanvullende middelen (projectmedewerker Zeeuwse Ankers, uitbreiding capaciteit web- en eindredactie. Omdat geen projectmedewerker kon worden geworven, is in afstemming met de Provincie besloten dat deel van het budget te besteden aan het laten maken van promotiefilmpjes van de negen Zeeuwse erfgoedlijnen en een redactieslag te laten maken door een externe partij op de content voor de nieuwe website van Zeeuwse Ankers. De realisatie daarvan loopt door naar 2021.

Dit onderdeel sloot aan bij de actiepunten 1.a, 5.a en 16.b van het *Uitvoeringsprogramma cultuur 2020* (Cultureel erfgoed). Prestatieafspraken 3a.

Coördinatorschap

Er is uitvoering gegeven aan het coördinatorschap, waaronder het voorbereiden en notuleren van vergaderingen van de kerngroep en het bijdragen aan het voorbereiden van het bestuurlijk overleg.

- Het Bestuurlijk Overleg is 1 keer (digitaal) bijeengewoest (2 november). Er is gesproken over de impact van de coronacrisis op de werkzaamheden van de samenwerkingspartners, het wegvallen van VVV Zeeland en in plaats daarvan de komst van de Zeeuwse Marketing Organisatie, de vernieuwing van de website en de ambities voor de komende jaren. De vertegenwoordiger van VVV Zeeland heeft namens het Bestuurlijk Overleg een door Erfgoed Zeeland georganiseerde digitale afscheidsgroet ontvangen.

Het geplande overleg van 26 juni is vanwege de coronacrisis komen te vervallen.

- De Kerngroep is 4 keer (deels digitaal) bijeengewoest (2 februari, 26 mei, 15 september en 17 november)

Er is gesproken over de vernieuwing van de website van Zeeuwse Ankers, de promotie rondom de ankerplaatsen, de impact van de coronacrisis, het annuleren van activiteiten en de verwachtingen en ambities voor 2021.

Het geplande overleg van 31 maart is vanwege de coronacrisis komen te vervallen.

Website zeeuwseankers.nl

Het inhoudelijk beheer en actualisering van zeeuwseankers.nl viel uiteen in: plaatsen van items in agenda, plaatsen en redigeren van content van derden (verhalen en video's), het zelf aanleveren en plaatsen van content en de uitgave van digitale nieuwsbrieven.

Voor de vernieuwing van de website is aangesloten bij de nieuwe digitale netwerkstrategie van de Provincie waarin ook zeelandlandinzee.nl, jouwzeeland.nl en de website van de VVV Zeeland participeren. Aansluiting zorgde voor vertraging in verband met de dataoverdracht van de VVV Zeeland en de ontwikkeling van de site zeeland.com/visit en zeeland.com/live+work. Ondersteuning van de Provincie bleef uit omdat alle energie ging zitten in het proces rond de nieuwe ZMO. Daardoor is de gewenste oplevering van de nieuwe website in 2020 niet gerealiseerd en doorgeschoven naar 2021.

De website had 250.961 sessies en 205.080 gebruikers (via desktop, smartphone en tablet). Opvallend is het stijgende aantal gebruikers via de smartphone.

Er zijn 114 twitterberichten en 61 facebookberichten verzonden. Via de mailbox van Zeeuwse Ankers zijn 87 mails beantwoord en/of doorgestuurd.

Er zijn 5 verhalen geschreven en geplaatst en 108 activiteiten geplaatst. Van derden zijn 48 verhalen geredigeerd en geplaatst.

Er is vanwege het niet kunnen invullen van het projectmedewerkerschap geen nieuwsbrief van Zeeuwse Ankers uitgekomen en er zijn minder verhalen in eigen beheer geschreven.

Activiteiten

Als gevolg van het niet kunnen invullen van het projectmedewerkerschap en de aanhoudende coronacrisis zijn geen gezamenlijke activiteiten georganiseerd. Er is noodgedwongen afgezien van het organiseren van een Erfgoeddag in het Landschap (Erfgoedfestival).

Via de website zijn wel activiteiten van de samenwerkingspartners en derden gepromoot.

Prestatieafspraak 3b.

Ankerplaatsen

In het 3de kwartaal is het basisnetwerk van in totaal 10 ankerplaatsen gerealiseerd. De laatste klapbank is op 27 augustus in Middelburg in het Molenwaterpark geplaatst. Aan de ankerplaatsen is op 20 augustus een uitzending van het programma Trots op Zeeland (Omroep Zeeland) gewijd.

Onderzocht is of uitbreiding van dit netwerk gewenst en haalbaar is. Gezien de hoge kosten per bank en het uitblijven van aanvullende financiering is uitbreiding van het netwerk niet haalbaar.

Wel is onderzocht of de ankerplaatsen een prominentere rol kunnen vervullen in lokale toeristisch-culturele arrangementen en activiteiten. Echter, als gevolg van de coronacrisis kon hier geen werk van worden gemaakt omdat daarvoor de locaties fysiek moeten worden bezocht en met lokale horecaondernemers moet worden gesproken. In het verlengde hiervan is gedacht aan het maken van een folder met alle tien de locaties en intensivering van de promotie van de ankerplaatsen. Dit zou in samenspraak met de VVV Zeeland worden opgepakt maar is door zowel de coronacrisis als het opheffen van de VVV Zeeland niet uitgevoerd.

Ankernetwerk

Er zijn 2 ankerschildjes geïntegreerd in nieuwe informatiepanelen (belevingspunt Westerschelde op de zeedijk in de buurt van het schor van Waarde en 't Hof De Dierik in Oudelande).

Per 31 december 2020 bestond het ankernetwerk uit 234 QR-codes (op aparte schildjes of geïntegreerd in informatiepanelen).

Over beheer en onderhoud van het ankernetwerk zijn met Stichting Landschapsbeheer Zeeland afspraken gemaakt. Echter, vanwege onduidelijkheid over de financiering is onderhoud in 2020 achterwege gebleven.

Open Dag

De Open Dag was gepland voor Open Monumentendag op 12 september (thema Leermo(nu)ment). Vanwege de coronacrisis is afgezien van het organiseren van een Open Dag. Hierbij speelde een rol dat de gemeenten Middelburg, Vlissingen en Veere dit jaar vanwege de coronacrisis niet meededen aan Open Monumentendag.

Op 10 december is een interne brainstorm gehouden over de Open Dag in 2021. Keuzes voor datum en inhoud worden in de eerste helft van 2021 gemaakt.

Prestatieafspraken 3b.

In 't Zeêuws

Onder de noemer 'In 't Zeêuws' richtte Erfgoed Zeeland zich op culturele uitingen in de Zeeuwse streektaalen.

Evenement gekoppeld aan de Wereldverteldag op 20 maart

De Zeeuwse Vertelweek is geannuleerd vanwege de coronacrisis. Daarmee kwamen de geplande en voorbereide evenementen in Sas van Gent (20 maart), Zaamslag (20 maart), Ellewoutsdijk (21 maart), Middelburg (22 en 25 maart), Sluis (27 maart) en Goes (28 en 29 maart) te vervallen.

In het 4de kwartaal is overleg geweest over de invulling van het programma voor vertel- en poëzieavonden in 2021. Vastgesteld is dat de Zeeuwse Vertelweek in maart 2021 wederom niet fysiek kan plaatsvinden. Er is met betrokkenen nagedacht over een online alternatief, maar dit bleek uiteindelijk niet haalbaar.

Web- en smartphoneapplicatie Stemmen/Stimmen

De smartphoneapplicatie blijkt moeilijk realiseerbaar, deels door de coronacrisis deels door gebrek aan vrijwilligers. Er is gekeken naar aansluiting met enkele projecten waarin spraak een hoofdrol speelt. In het 2de kwartaal van 2021 wordt hierover overlegd met Erfgoed Brabant.

In het 4de kwartaal zijn dialectopnames gemaakt van de fabel van Aesopus voor een internationale website (<https://atlas.limsi.f/?tab=be>). Deze opnames zullen ook worden bewaard in het Depot Immaterieel Erfgoed (zie hierboven bij 2.7).

Dialectatlas

Er is onderzoek naar vakliteratuur gedaan voor de 100 geselecteerde items. Er zijn gegevens verzameld voor de dialectkaarten en er zijn kaarten getekend. Dit gebeurde in samenwerking met Annelies Kolijn (stagiaire) en Piet van Sterkenburg (emeritus hoogleraar Nederlandse Lexicologie te Leiden en gasthoogleraar aan de Vrije Universiteit van Brussel). In het 4de kwartaal zijn de opmerkingen bij de laatste aangeleverde teksten verwerkt. In de eerste helft van 2021 is het manuscript klaar voor druk.

Versterken erfgoed in het onderwijscurriculum

In 2020 is intensief samengewerkt met Cultuurkwadraat om vraag gestuurd vanuit het onderwijs te komen tot (het leveren van een bijdrage aan) werkbaar erfgoededucatie-producten voor het onderwijs. Op initiatief van Erfgoed Zeeland is samen met enkele musea, onderwijsinstellingen en Cultuurkwadraat een projectplan opgesteld voor realisatie van een Zeeuwse variant op het succesvolle Gelderse programma 'Reizen in de Tijd'.

Dit onderdeel sloot aan bij actiepunten 1.a van het *Uitvoeringsprogramma cultuur 2020* (Cultureel erfgoed) en bij de actiepunten 2.a en 3.a van het *Uitvoeringsprogramma cultuur 2020* (Cultuureducatie). Prestatieafspraken 2c.

Advisering en ondersteuning bij de verdere positionering van erfgoed(educatie) in het (primair) onderwijs in Zeeland in nauwe samenwerking met Cultuurkwadraat.

Er is regelmatig overlegd met Cultuurkwadraat waarbij is afgestemd over opname van het educatieve aanbod archeologie in de cultuurmenu's en het project 'Reizen in de Tijd in Zeeland'.

Met de Provincie gesproken over een Zeeuwse variant van Expeditie Vrijheid, een educatieprogramma uit Overijssel over WOII en de betekenis van vrijheid voor onze samenleving. Een eerste verkenning naar de haalbaarheid in 2020 heeft tot positieve reacties geleid uit het primair onderwijs. Besluitvorming bij de Provincie over een eventuele bijdrage wordt in de loop van 2021 verwacht.

Ondersteuning (monitoring, coördinatie) van het meerjarige project Reizen in de Tijd in Zeeland (2020-2023)

Er is veel energie gestoken in de voorbereiding van een nieuwe aanvraag bij het Fonds Cultuurparticipatie. De oorspronkelijke aanvraag is afgewezen omdat een deel van de aanvraag bij een andere regeling moet worden ingediend. Penvoerder van het project is Cultuurkwadraat. Rol van Erfgoed Zeeland is die van adviseur en coördinator ten behoeve van de deelnemende musea.

Samen met de projectpartners is gewerkt aan een nieuwe aanvraag bij het Fonds Cultuurparticipatie en het Prins Bernard Cultuurfonds. In het 4de kwartaal is samen met de projectpartners het nieuwe plan opgesteld en ingediend bij de Provincie, het Fonds Cultuurparticipatie, het Prins Bernard Cultuurfonds, de gemeenten Middelburg en Vlissingen. Het Fonds Cultuurparticipatie en het Prins Bernhard Cultuurfonds hebben positief geadviseerd. Begin 2021 wordt een reactie van de andere partijen verwacht.

Projecten

Erfgoed Zeeland ondernam initiatieven en ontwikkelde projecten en activiteiten die bijdroegen aan de beleving van Zeeland voor inwoners en toeristen. In voorkomende gevallen droeg Erfgoed Zeeland bij aan de uitvoering van die projecten. In 2020 is uitvoering gegeven aan 3 projecten of projectideeën.

Wat is erfgoed voor jongeren en hoe beleven ze dat erfgoed?

Er is verkend op welke wijze jongeren kunnen worden getriggerd meer met erfgoed te doen, waarbij de Europese jonge erfgoedprofessionals zullen worden betrokken, naast de UCR en HZ.

In het 2de kwartaal is een pilot uitgevoerd voor onderzoek naar jongerenparticipatie en erfgoed door stagiaire Vera Dorst. De (interne) rapportage is in mei opgeleverd. Hieruit is gebleken dat jongeren niet enthousiast worden van de term 'erfgoed'. Ook bezoeken ze uit zichzelf niet graag een museum. Wel zijn jongeren zich bewust van hun eigen identiteit, waarin erfgoed een belangrijke rol speelt. Ze hechten veel waarde aan lokale en provinciale cultuurlandschappen, bouwwerken, helden, tradities en voedsel. Ze weten vaak alleen niet dat datgene waar ze trots op zijn erfgoed is. Het vermijden van het woord 'erfgoed' zou al een begin zijn. Suggesties die zijn aangereikt zijn het organiseren van evenementen voor jongeren, zoals kroegentochten of erfgoed verpakken in speelfilms of games, wat overigens al gebeurt. Beter is wellicht om de eigen jongerencultuur als iets te bestempelen dat voor de toekomst moet worden behouden, waarbij er een duidelijke link met het nu moet bestaan. Begrippen als herkenning en erkenning staan daarbij centraal.

Er is een verkenning gestart met Poppodium De Spot in Middelburg over een Zeeuwse variant van de activiteit PopMonument. Vanwege de coronacrisis zijn de gesprekken hierover stilgevallen. Deze worden in 2021 weer hervat.

De European Route for Industrial Heritage (ERIH)

De mogelijkheden zijn verkend voor een Interreg-aanvraag in 2020, gekoppeld aan toeristische ontsluiting van specifiek erfgoed binnen de erfgoedlijn Nieuw Zeeland. Naast Erfgoed Zeeland zijn bij dit project ook het Industriemuseum Gent en het Industrieel Museum Zeeland (en andere industriemusea), VVV Zeeland en Holland Route betrokken.

Er is overleg gevoerd met de Stichting Industriecultuur Nederland over het opstellen van een startnotitie voor een grensoverschrijdend project met de werktitel ScheldeLand Industriecultuur. Aansluitend is gewerkt aan een voorstel voor een subsidieaanvraag bij het Scheldemondfonds. Begin 2021 vindt hierover overleg plaats met de Provincie en de Euregio Scheldemonde.

Nieuw Zeeuws Peil

In het kader van een subsidieaanvraag voor de BIS en voor het stimuleringsfonds Creatieve Industrie participeerde Erfgoed Zeeland in het opstellen van projectplannen onder de noemer Nieuw Zeeuws Peil. Hieraan deden verschillende culturele organisaties mee. Aanvragen zijn uiteindelijk helaas niet gehonoreerd. Wel is een positieve reactie van de Provincie ontvangen met de toezegging van een beperkt budget wat uiteindelijk heeft geleid tot een afgeslankt programma voor 2021 in het Grenspark Groot Saeftinghe. Nadere invulling hiervan moet nog volgen. Erfgoed Zeeland heeft haar medewerking toegezegd voor zover dat past binnen de eigen werkzaamheden.

Bijlagen

Overzicht belangrijkste netwerkstructuren

Betreft vaste netwerkstructuren waarin medewerkers van Erfgoed Zeeland participeren.

Landelijk

- Applicatiewerkgroep ArcheoDepot
- Centraal Overleg Depots
- Convent van Gemeentelijke Archeologen
- Eigen Overleg Steunpunten
- Landelijk Contact van Museumconsulenten
- Landelijk Depotbeheerdersoverleg
- Overleg Provinciale Erfgoedinstellingen Nederland
- Stichting Nederlandse Dialecten
- Vakberaad Provinciaal Archeologen
- Vakoverleg Erfgoededucatie
- Vereniging van Provinciale Monumentenwachten Nederland (MonumentenwachtNL)

Provinciaal

- AWN-Vereniging van vrijwilligers in de archeologie, Zeeland
- Boerderijstichting Zeeland
- Erfgoedvereniging Heemschut, commissie Zeeland
- Netwerk Erfgoedambtenaren
- Netwerk Erfgoedorganisaties
- Meldpunt Erfgoed Zeeland ¹
- Platform Cultuur Zeeland
- Platform Maritiem Erfgoed Zeeland
- Provinciaal Erfgoededucatie Platform
- Provinciaal Molenoverleg
- Provinciebreed Overleg Zeeuwse Archeologie
- Stichting De Zeeuwse Taele
- Stichting Oude Zeeuwse Kerken
- Stichting De Zeeuwse Streekdrachten
- Vereniging van Zeeuwse Musea
- Werkgroep Industrieel Erfgoed Zeeland
- Zeeuws Cultureel Overleg
- Zeeuwse Dialectvereëniengieng
- Zeeuwse Ankers

¹ Onderdeel van het Netwerk Erfgoedorganisaties

Overzicht van de belangrijkste publieksactiviteiten en informatie- en netwerkbijeenkomsten met Erfgoed Zeeland als (mede)organisator

Vanwege de coronacrisis zijn de meeste van de geplande publieksactiviteiten komen te vervallen.

- 31 januari: poëzieavond. 't Kerkje van Ellesdiek, Ellewoutsdijk (35 belangstellenden)
- 13 februari: netwerkbijeenkomst 'erfgoed deal'. Het Schuitvlot, Middelburg (25 deelnemers)
- 17 februari: informatie en voorlichtingsbijeenkomst voor monumenteneigenaren. In samenwerking met gemeente Schouwen-Duiveland. Gemeentehuis Zierikzee (100 belangstellenden)
- 18 februari: informatie- en voorlichtingsbijeenkomst voor monumenteigenaren. In samenwerking met

gemeente Veere. Stadhuis Veere (60 belangstellenden) 20 februari: 2 informatie- en voorlichtingsbijeenkomsten voor monumenteneigenaren in samenwerking met gemeente Middelburg, Middelburg, ZB (in totaal 300 belangstellenden)

- 24 februari: informatie- en voorlichtingsbijeenkomst voor monumenteneigenaren in samenwerking met gemeente Tholen. Gemeentehuis Tholen (60 belangstellenden).

Overzicht van door Erfgoed Zeeland georganiseerde trainingen, cursussen en activiteiten deskundigheidsbevordering

- 5 februari en 11 maart: cursus Wijzer met Erfgoededucatie, in samenwerking met Cultuurkwadraat, Zeeuws maritiem muZEEum en Museum Scheldewerf. Vlissingen, MuZEEum (15 deelnemers)
- 24 augustus: cursus Tentoonstellingsteksten Schrijven, door S. van Hal, Textplicit, Bevrijdingsmuseum Zeeland, Nieuwdorp (13 deelnemers)
- 27 augustus Workshop I MuseumTV: digitale marketing strategie, Bevrijdingsmuseum Zeeland (20 deelnemers)
- 7 en 8 september: training Rondleiden, door F. Estourgie, Sans Doute Présentations, Industrieel Museum Zeeland, Sas van Gent (17 deelnemers)
- 21 september: workshop Collectieregistratie Adlib, door adviseur musea, Erfgoed Zeeland, Middelburg (6 deelnemers)
- 22 september: workshop Collectieregistratie Adlib, door adviseur musea, Erfgoed Zeeland, Middelburg (4 deelnemers)
- 28 september: cursus PR-teksten Schrijven, door M. Bergmann, BvL Tekstschrijven, Het Warenhuis, Axel (13 deelnemers)
- 5 oktober: cursus PR-teksten Schrijven, door M. Bergmann, BvL Tekstschrijven, Erfgoed Zeeland, Middelburg (8 deelnemers)
- 26 oktober: cursus Social media: de verdieping, door S. De Caluwé en Mariela Battistella, eBirds, Erfgoed Zeeland, Middelburg (8 deelnemers)
- 29 oktober: workshop I MuseumTV: digitale marketing strategie, Erfgoed Zeeland (14 deelnemers)
- 19 november: brainstorm (digitaal) over de rol van erfgoed bij opgaven op vlak van klimaat adaptatie en energie transitie, in samenwerking met Stichting Landschapsbeheer Zeeland en de gemeenten Middelburg, Veere en Vlissingen (13 deelnemers)
- 3 december: webinar Erfgoed en Omgevingswet (online), in samenwerking met RCE (24 deelnemers)

Overzicht van door Erfgoed Zeeland-medewerkers gehouden lezingen en presentaties

- 16 januari: presentatie adviseur archeologie over plangebied Rilland-Dumoulinweg tijdens inloopavond over de aanleg strekdammen Bath. Bath, Buurthuis De Tobbe (circa 40 belangstellenden).
- 28 januari: lezing adviseurs streektaalen en volkscultuur 'Volksverhalen, inleiding'. Het Schuitvlot, Middelburg (13 belangstellenden).
- 18 februari: lezing adviseurs streektaalen en volkscultuur 'Kwelgeesten'. Het Schuitvlot, Middelburg (26 belangstellenden).
- 18 februari: presentatie sectorhoofd erfgoed en publiek 'Het onzichtbare verbeeld – Ontwerpen met archeologie' tijdens de gemeentelijke informatieavond over kasteel Sint-Maartensdijk. Sport- en Gemeenschapscentrum 'Haestinghe', Sint-Maartensdijk (23 belangstellenden).
- 7 april: bijdrage aan online meeting voor de partners van het Europese programma CHERISH (Zeeuwse Ankers wordt als good practice toegevoegd aan het instrumentarium van CHERISH) door sectorhoofd Erfgoed en Publiek.
- 15 april: bijdrage aan online meeting Land & Hand | de Zee door eindredacteur Zeeuwse Ankers/adviseur volkscultuur
- 4 juni: bijdrage aan online bijeenkomst Klantinzicht – vervolgvactiteiten van NDE door sectorhoofd Erfgoed en Publiek
- 16 juni: bijdrage aan webinar Perspectieven voor de Nederlandse archeologie van RCE en

Erfgoedacademie door sectorhoofd Erfgoed en Ruimte

- 3 september: lezing 'De oudste dijk van Rilland' door adviseur archeologie ter gelegenheid van het Dijkensymposium Zeeland, georganiseerd door de Provincie Zeeland bij de ingebruikname van de digitale Dijkenkaart van Zeeland. Geen publiek; in verband met corona is de lezing op video opgenomen
- 14 september: presentatie over de Zeeuwse erfgoedlijnen tijdens een bijeenkomst van Grensdorpen over 150 jaar spoorlijn Mechelen – Terneuzen, door sectorhoofd Erfgoed en Publiek, Sint-Gillis-Waas (B) (30 deelnemers)
- 16 september: gastles over monumenten voor Scalda Vlissingen afdeling Bouwkunde door adviseur Monumenten (27 personen)
- 21 september: interview voor Omroep Hulst over dialecten, met adviseur streektalen
- 6 november: interview voor JenZ over streektalen met adviseur streektalen
- 21 december: 4 bijdragen over dialect in de Nieuwjaarsuitzending van de Orde van de Prince in Hulst door adviseur streektalen
- 9 november: interview voor NOS Nieuws over een Neanderthaler vuistbijl (gevonden op het strand van Vlissingen) met adviseur archeologie

Overzicht van groepsbezoeken, rondleidingen en educatieve activiteiten Zeeuws Archeologisch Depot en archeologie

- 20 januari: archeoloog in de klas, De Stroming, Middelburg (20 leerlingen)
- 20 januari t/m 10 februari: leskist Schatten en scherven, de Stroming, Middelburg
- 28 januari: rondleiding depot, Boazschool, Meliskerke (19 leerlingen)
- 3 maart: archeoloog in de klas, Pr. Beatrixschool, Goes (56 leerlingen)
- 5 maart: het veld in, Boazschool, Meliskerke (19 leerlingen)
- 10 maart: het veld in, Acaciahof GHS, Middelburg (25 leerlingen)
- 12 maart: het veld in, Acaciahof GHS, Middelburg (26 leerlingen)
- 16 juni: archeoloog in de klas, Auris De Kring, Goes (12 leerlingen)
- 15 september: archeoloog in de klas, Keurhove, Middelburg (92 leerlingen)
- 17 september: het veld in, OBS Ter Tolne, Tholen (44 leerlingen)
- 17 september t/m 8 oktober, leskist Schatten en scherven, SBO de Tweern, Goes
- 24 september: het veld in, OBS De Rieburch, Sint Maartensdijk (46 leerlingen)
- 1 oktober: het veld in, OBS De Schalm, Stavenisse (16 leerlingen)
- 1 oktober: het veld in, OBS De Eevliet, Poortvliet (14 leerlingen)
- 5 oktober: het veld in, OBS De Casembroot, Sint Annaland (43 leerlingen)
- 7 oktober: het veld in, OBS De Luyster, Sint Philipsland (24 leerlingen)
- 7 oktober: het veld in, OBS Die Heenetrecht, Oud-Vossemeer (18 leerlingen)
- 6 oktober: rondleiding depot, Aventurijn, Middelburg (21 leerlingen)
- 8 oktober: rondleiding depot, Aventurijn, Middelburg (40 leerlingen)
- 13 oktober: rondleiding depot, De Stroming, Middelburg (25 leerlingen)
- 14 oktober: het veld in, De Wegwijzer, Heinkenszand (22 leerlingen)
- 26 oktober t/m 13 november: leskist Schatten en scherven, Eben Haëzerschool Oostkapelle
- 5 november: archeoloog in de klas, De Stroming, Middelburg (17 leerlingen)

Overzicht van door Erfgoed Zeeland-medewerkers geschreven publicaties

- Berg, J.J.H. van den, M. van Dintel & J. Jongepier: 'Een kapitale vondst'. In: *Zeeuws Erfgoed. Blad voor erfgoedliefhebbers* (maart 2020), pp 22-24
- Chamuleau, B., & R. van Dierendonck: De digitale Dijkenkaart van Zeeland. In: *Zeeuws Erfgoed. Blad voor erfgoedliefhebbers* (september 2020), pp 20-22.
- Dekker, J., 'Verhaallijnen Geopark Schelde Delta'. In: *Zeeuws Erfgoed. Blad voor erfgoedliefhebbers* (maart 2020), p. 9
- Dekker, J., 'Mooi en lelijk in het dagelijks leven', in: *Zeeuws Erfgoed. Blad voor erfgoedliefhebbers*

- (september 2020), pp 8-9
- Dekker, J., 'Zeeuwse wonderlijes, standaardwerk over Zeeuwse heften', in: Zeeuws Erfgoed. Blad voor erfgoedliefhebbers (september 2020), p 13
 - Dekker, J., Tien Zeeuwse ankerplaatsen gerealiseerd. In: Zeeuws Erfgoed. Blad voor erfgoedliefhebbers (december 2020), pp. 21-23
 - Dintel, M.P. van: 'De Keldermans, zeven generaties grenzeloos bouwen'. In: *Zeeuws Erfgoed. Blad voor erfgoedliefhebbers* (maart 2020), pp 4-7
 - Dintel, M.P. van: 'Historische gevelstenen. Kleine kunstwerken met een verhaal'. In: *Zeeuwse Erfgoed. Blad voor erfgoedliefhebbers* (maart 2020), pp 13-15
 - Dintel, M.P. van: 'Jacob van Maerlant. Vlaams dichter in de zuidwestelijke delta'. In: *Zeeuwse Erfgoed. Blad voor erfgoedliefhebbers* (juni 2020), pp 4-7
 - Dorst, V, en A. Kolijn: 'Zeeuwse kwelgeesten'. In: *Zeeuwse Erfgoed. Blad voor erfgoedliefhebbers* (juni 2020), pp 20-22
 - Dorst, V: 'Machinaal klompen maken'. In: *Zeeuwse Erfgoed. Blad voor erfgoedliefhebbers* (juni 2020), pp 23-25
 - Koren, D.H.P. (2020). 'De geheimen van de Tafelberg. Verborgene industrieel landschap op terrein Curaçaose Mijnmaatschappij'. In: *Erfgoed Magazine* (februari 2020), pp 6-9.-
 - Koren, D.H.P. (2020). 'Het ontstaan van de Nederlands-Belgische rijksgrens (Grensverhalen 1)'. In: *Zeeuwse Erfgoed. Blad voor erfgoedliefhebbers* (juni 2020), pp 8-10.
 - Koren, D.H.P. (2020). 'Waar België grenst aan de Bijbelgordel (Grensverhalen 2)'. In: *Zeeuwse Erfgoed. Blad voor erfgoedliefhebbers* (september 2020), pp 10-12
 - Koren, D.H.P. (2020). 'De grens onder stroom (Grensverhalen 3)'. In: *Zeeuwse Erfgoed. Blad voor erfgoedliefhebbers* (december 2020), pp 24-26
 - Koren, D.H.P. (2020). 'Een eeuwenlange strijd tegen droogte en teloorgang. Uiteenlopende waarden en betekenissen van het Curaçaose plantagelandschap'. In: *Tijdschrift voor Historische Geografie* (5-3). pp 131-151
 - Koren, D.H.P. (2020). 'Slavernijverleden werpt schaduw vooruit. Werelderfgoedstatus voor Plantagesysteem West-Curaçao?'. In: *Tijdschrift voor Historische Geografie* (5-3). pp 152-168
 - Tier, V. de: 'Zeeuwse tegeltjeswijsheden'. In: Zeeuws Erfgoed. Blad voor erfgoedliefhebbers (maart 2020), pp 10-12
 - Tier, V. de: 'Adoptiewoord ruzig'. In: *Nehalennia* (maart 2020), pp 20-21
 - Tier, V. de en P. van Sterkenburg: 'De paddenstoel in de Zeeuwse dialecten'. In *Nehalennia* (maart 2020), pp 27-29
 - Tier, V. de en P. van Sterkenburg: 'Zeeuwse netels'. In *Nehalennia* (september 2020), pp 25-27
 - Tier, V. de en P. van Sterkenburg: 'Vlinders van toen en nu'. In: *Zeeuws Erfgoed. Blad voor erfgoedliefhebbers* (september 2020), pp 25-27
 - Tier, V. de: 'Dadels en ander voedsel voedsel in de Zeeuws-Vlaamse dialecten.
 - Tier, V. de: 'De nieuwe aflevering over eten en drinken van het Woordenboek van de Vlaamse Dialecten'. In: *Nehalennia* (december 2020), pp 27-30.
 - Tier, V. de: 'Zeeuws-Vlaamse dialecten staan op de kaart. In: *Zeeuws Erfgoed. Blad voor erfgoedliefhebbers* (december 2020), pp 18-20.
 - Wit, J. de: 'Metamorfose voor Museum Hulst'. In: *Zeeuws Erfgoed. Blad voor erfgoedliefhebbers* (maart 2020), pp 26-27
 - Wit, J. de: 'Zeeuwse musea op landelijk platform MuseumTV'. In: *Zeeuws Erfgoed. Blad voor erfgoedliefhebbers* (juni 2020). pp 26-27
 - Wit, J. de: 'Zeeuwse musea weer open. In: *Zeeuws Erfgoed. Blad voor erfgoedliefhebbers* (september 2020). pp 24-25

Overzicht bruiklenen van archeologische objecten voor tijdelijke tentoonstellingen

- t/m 3-5-2020: diverse bodenvondsten afkomstig uit de beerput onder Huis de Struys in Veere en het schilderij van Piet Rijken waarop enkele van deze vondsten staan afgebeeld voor de tentoonstelling 'Beerputvondsten In den Struys' in Museum Veere, Veere

- t/m 31-12-2020: diverse bodemvondsten, waaronder een hakblok van een walviswervel en baleinen, voor de tentoonstelling 'De Walvis van Wijngaarden' in Museum Veere, Veere
- 17-1-2020 t/m 31-7-2020: briquetage aardewerk, voor wetenschappelijke studie door Universiteit Gent, België
- 4-4-2020 t/m 2-11-2020: diverse laatmiddeleeuwse artefacten, voor de tentoonstelling 'De wereld van Bruegel', Bokrijk, Genk, België
- 1-6-2020 t/m 30-6-2020: steentijdvondsten uit onderzoek Koewacht-Emmabaan, voor wetenschappelijke studie door Universiteit Gent, België
- 13-5-2019 t/m 14-5-2021: diverse bodemvondsten voor de tentoonstelling 'Vikingen op Walcheren? Vondsten, verhalen, feiten en fabels' over de collectie archeologische vondsten van het KZGW gevonden op strand Domburg, Terra Maris, Oostkapelle
- 30-7-2020 t/m 31-12-2021, menselijke schedel van een gesneuvelde soldaat, voor de tentoonstelling 'Bolwerk IJzendijke' presentatie Spaanse soldaat, Het Bolwerk, IJzendijke
- 24-7-2020 t/m 31-12-2020, menselijke skeletdelen, voor wetenschappelijke studie naar reuma en malaria in Nieuwekerke Schutje, Universiteit Leiden
- 4-9-2020 t/m 30-9-2020, Vroeg Middeleeuws aardewerk, voor een educatieve presentatie in het Zeeuws Archief, Middelburg
- 4-9-2020 t/m 30-9-2020, een lakprofiel voor een educatieve toepassing door een particulier uit Middelburg
- 29-9-2020 t/m 31-3-2021, diverse bodemvondsten uit de gemeente Goes, voor de tentoonstelling '50 jaar Gemeente Goes', in het stadskantoor Goes
- 1-9-2020 t/m 31-12-2021, vuursteenvondsten, maalstenen en gereedschap voor de tijdelijke tentoonstelling 'Van spierkracht tot kernenergie', Industrieel Museum Zeeland, Sas van Gent
- 2-12-2020 t/m 31-12-2022, fragmenten van tonnen en duigen, voor wetenschappelijke studie naar duigen van de Grote Markt - Vlissingen, door Saxion Hogeschool, Deventer

Verslag raad van toezicht 2020

Inleiding

In het verslag van de raad van toezicht (hierna raad) is beschreven hoe en in welke samenstelling de raad in 2020 zijn toezichthoudende taken heeft uitgevoerd.

Algemeen

De raad is belast met het toezicht op de algemene gang van zaken van de organisatie en op het beleid en het functioneren van de directeur. De raad is de formele werkgever van de directeur en fungeert daarnaast als klankbord en sparringpartner.

De raad volgt voor zijn functioneren de Governance Code Cultuur.

Samenstelling

De (gewenste) samenstelling van de raad en van de binnen de raad aanwezige competenties zijn vastgelegd in de statuten en in een profielschets.

Leden van de raad worden benoemd door het College van Gedeputeerde Staten van de Provincie Zeeland, gehoord de raad. Elk jaar stelt een deel van de leden zijn zetel ter beschikking volgens een door de raad vastgesteld rooster van aftreden. Leden van de raad hebben zitting gedurende een periode van vier jaar en zijn eenmaal opnieuw benoembaar.

De raad bestond op 31 december 2020 uit vijf leden.

- De heer drs. A. Schenk, voorzitter
- De heer H.G.L. Verheuveel AA, vicevoorzitter (tot 1 april)
- Mevrouw dr. F. Petiet, vicevoorzitter (vanaf 1 april)
- Mevrouw mr. drs. B.W.M. Hendrikse-Troost (tot 1 april)
- De heer drs. M.J. van Dijke MPM QC
- Mevrouw drs. A.L. Broekmeijer (vanaf 1 april)
- Mevrouw mr. J.F. Dominicus (vanaf 1 april)

De heer Verheuveel is per 1 april afgetreden. Hij was statutair niet benoembaar voor een nieuwe periode. Mevrouw Hendrikse is per 1 april op eigen verzoek tussentijds afgetreden. Vanwege de coronacrisis was het helaas niet mogelijk om van beide leden op de gebruikelijke wijze tijdens een informeel samenzijn afscheid te nemen. In plaats daarvan is op 6 november een digitaal afscheid georganiseerd.

Vergoeding

Leden van de raad hebben recht op een redelijke vergoeding van onkosten en ontvangen als zodanig geen beloning onder welke benaming dan ook. De raad heeft in 2015 een vergoedingsregeling vastgesteld. De vergoedingen (exclusief reiskosten) zijn als volgt.

Voorzitter	€ 2.000
Vicevoorzitter	€ 1.100
Leden	€ 750

Werkwijze en werkzaamheden

De raad kwam vijfmaal in reguliere vergadering bijeen: op 10 maart, 15 april, 19 mei, 9 september en 21 oktober. De vergaderingen zijn deels fysiek gehouden in Het Schuitvlot in Middelburg en deels digitaal via ZOOM.

De voorzitter heeft regelmatig overleg gevoerd met de directeur. Hierin is onder andere gesproken over de impact van de coronacrisis (thuiswerken, communicatie, zichtbaarheid), de wisseling van het sectorhoofdschap Erfgoed en Ruimte en de verhouding met de Provincie.

Door de raad zijn in 2020 besproken en formeel goedgekeurd of vastgesteld:

- Voordracht aan Gedeputeerde Staten van mevrouw Broekmeijer en mevrouw Dominicus als nieuwe leden van de raad
- Vaststelling Jaarverslag 2019 van de raad
- Benoeming van mevrouw Petiet als vicevoorzitter (per 1 april)
- Jaarstukken en jaarrekening 2019 (in aanwezigheid van externe accountant)
- Prestatieaanbod 2021 (inclusief begroting)
- Meerjarenbegroting 2021 – 2025
- Rooster van aftreden
- Vergaderschema 2021

Daarnaast kwamen aan de orde:

- De algemene gang van zaken
- De managementrapportages
- De coronacrisis en de impact hiervan op Erfgoed Zeeland
- Het Bestuurlijk Overleg Erfgoed Zeeland-Gedeputeerde Staten
- Personele zaken
- Ontwikkelingen provinciaal cultuurbeleid
- Beleidsontwikkelingen Erfgoed Zeeland
- De gezamenlijke bijeenkomst van medewerkers van Provincie en Erfgoed Zeeland op 2 september
- De prognose van de resultaten over 2020
- Het werkbezoek van de gedeputeerde voor cultuur op 10 september
- De frauderisico-analyse

In de vergadering van maart verzorgde adviseur cultuurhistorie en monumenten David Koren een presentatie over nut en noodzaak van (gemeentelijke) kerkenvisies. In diezelfde vergadering stelde het nieuwe sectorhoofd Erfgoed en Ruimte Martijn van Poecke zich voor.

In de vergadering van mei was het sectorhoofd Bedrijfsvoering en Ondersteuning aanwezig voor het agendapunt financiën (accountantsverslag en jaarstukken 2019).

In de vergadering van september verzorgden adviseur presentatie en participatie Danielle Otten en adviseur musea Janneke de Wit een presentatie over hun werkzaamheden en de dienstverlening die zij uitvoeren voor gemeenten, het waterschap en musea in het algemeen, en specifiek over de opdracht die Erfgoed Zeeland heeft gekregen van de Vereniging Musea Schouwen-Duiveland.

In de vergadering van oktober waren de sectorhoofden Marc Kocken en Martijn van Poecke aanwezig voor het agendapunt Organisatiezaken en financiën (prestatieaanbod en begroting 2021 en meerjarenbegroting 2021-2025).

De geplande informele brainstorm van de raad en de directeur kon vanwege de coronacrisis niet doorgaan. Deze bijeenkomst was mede bedoeld als een moment voor nadere kennismaking met de twee nieuwe leden van de raad.

De zelfevaluatie van de raad is uitgesteld naar 2021.

De voorzitter en de vicevoorzitter namen deel aan het Bestuurlijk Overleg van de directeur met de gedeputeerde voor cultuur. Dit overleg is twee keer gehouden, op 22 juni en 28 oktober.

In de overleggen is naast de ontwikkeling in beleid en werk van Erfgoed Zeeland gesproken over kerkenvisies, de Erfgoed Deal, de verlenging van het provinciaal cultuurbeleid, de werkwijze voor de totstandkoming van prestatieafspraken, digitalisering (digitaal erfgoed coach), Zeeuwse Ankers (en erfgoedlijnen), de gezamenlijke bijeenkomst van medewerkers van Provincie en Erfgoed Zeeland en domein overstijgende projecten (Nieuw Zeeuws Peil).

De voorzitter en de vicevoorzitter hadden op 30 maart een jaargesprek met de directeur. Er is teruggekeken en vooruitgeblikt. Samengevat was er veel waardering vanuit de raad voor het functioneren van de directeur. Nu het managementteam compleet is, kan er gewerkt worden aan een collegiaal en samenhangend team met meer gedeelde verantwoordelijkheid. Dit levert voor de directeur meer ruimte voor reflectiemomenten.

De raad constateert met plezier dat er door directeur, medewerkers en vrijwilligers, ondanks de complicatie van de coronacrisis, in 2020 op een goede manier en met veel inzet invulling is gegeven aan de taken en werkzaamheden van Erfgoed Zeeland. Er is bijgedragen aan het maatschappelijk draagvlak voor erfgoed in de Zeeuwse samenleving.

Aandachtspunt in financieel opzicht is en blijft de balans tussen de IKS-gerelateerde werkzaamheden en de werkzaamheden in het kader van de betaalde dienstverlening. Eigen inkomsten waren ook in 2020 nodig om de IKS-gerelateerde werkzaamheden te realiseren.

Jaarrekening

Balans per 31 december 2020 na resultaatbestemming

ACTIVA

OMSCHRIJVING	31 december 2020		31 december 2019	
<u>1. VASTE ACTIVA</u>				
Immateriële vaste activa	13.983		19.926	
Materiële vaste activa	174.963		203.882	
		188.946		223.808
<u>2. VOORRADEN</u>				
Voorraad verkoopartikelen	10.441		9.570	
		10.441		9.570
<u>3. VORDERINGEN OP KORTE TERMIJN</u>				
Debiteuren	210.967		283.485	
Overige vorderingen en overlopende activa	49.504		70.011	
		260.471		353.496
<u>4. LIQUIDE MIDDELEN</u>				
Kas	73		69	
Bank	725.484		691.980	
		725.557		692.049
		1.185.415		1.278.924

PASSIVA

OMSCHRIJVING		31 december 2020		31 december 2019
<u>5. EIGEN VERMOGEN</u>				
Algemene reserve	322.731		379.423	
		322.731		379.423
<u>6. VOORZIENINGEN</u>	155.324		167.669	
		155.324		167.669
<u>7. SCHULDEN OP KORTE TERMIJN</u>				
Crediteuren	156.728		181.531	
Lopende projecten	67.419		39.535	
Belastingen en premies sociale verzekering	215.277		190.742	
Overige schulden en overlopende passiva	267.936		320.024	
		707.360		731.832
		1.185.415		1.278.924

Staat van baten en lasten over 2020

	Rekening 2020	Begroting 2020	Rekening 2019
Baten			
Subsidies en bijdragen	2.380.234	2.406.533	2.336.727
Baten lopende projecten	121.400		112.377
Overige baten	578.632	551.005	647.041
Som der baten	3.080.266	2.957.538	3.096.144
Lasten			
Personeelskosten	2.203.456	2.194.662	2.131.415
Huisvestingskosten	480.274	492.007	477.437
Algemene- en bureaunkosten	182.198	178.546	240.925
Bestuurs- en organisatiekosten	25.212	26.515	25.646
Autokosten	19.350	18.150	18.197
Afschrijvingskosten	43.436	57.201	56.533
Activiteitenkosten	37.217	18.000	43.465
Specifieke kosten	14.243	16.000	32.989
Lasten lopende projecten	129.079		76.529
Overige kosten	2.495	1.000	1.032
Som der lasten	3.136.960	3.002.082	3.104.168
Exploitatieresultaat	-56.693	-44.543	-8.024
Financiële baten en lasten		400	10
Exploitatieresultaat uit gewone bedrijfsuitoefening	-56.693	-44.143	-8.014
Resultaatbestemming			
Het resultaat is als volgt verdeeld:			
Onttrekking algemene reserve			<u>-56.693</u>

Kasstroomoverzicht

	2020	2019
Resultaat	-56.693	-8.014
Aanpassing voor		
Afschrijving op vaste activa	43.436	56.533
Mutaties voorzieningen	<u>-12.345</u>	<u>-8.550</u>
	31.091	47.983
Veranderingen in werkkapitaal		
Vorraden	-871	565
Vorderingen	93.025	-136.678
Lopende projecten	27.884	9.248
Kortlopende schulden	<u>-52.356</u>	<u>108.327</u>
	67.682	-18.539
Kasstroom uit operationele activiteiten	42.080	21.430
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings in vaste activa	-8.574	-5.907
Netto kasstroom	<u>33.508</u>	<u>15.523</u>
Mutatie geldmiddelen		
Geldmiddelen per 1 januari	692.049	676.525
Mutatie geldmiddelen	<u>33.508</u>	<u>15.523</u>
Geldmiddelen per 31 december	725.557	692.049

Algemene toelichting

Algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening

De jaarrekening is opgesteld volgens de bepalingen van de Richtlijn voor de jaarverslaggeving 640 Organisaties zonder winstoogmerk.

De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het betreffende balanshoofd anders wordt vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen, die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden. Alle bedragen zijn vermeld in euro's.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

(Im)materiële vaste activa

De (im)materiële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met een eventuele restwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming.

Voorraden

De voorraad materialen wordt gewaardeerd tegen 90% van de verkrijgingsprijs (in verband met breukcorrectie). De voorraad boeken wordt gewaardeerd tegen 100% van de verkrijgingsprijs.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde. Noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Liquide middelen

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de stichting.

Kortlopende schulden

Schulden en overlopende passiva worden opgenomen tegen nominale waarde.

Voorzieningen

De voorziening jubileumuitkeringen wordt gewaardeerd tegen de contante waarde van de toekomstige vergoedingen in het kader van jubileum, waarbij rekening wordt gehouden met het verwachte toekomstige verloop van werknemers en verwachte loonstijgingen.

De voorziening Persoonlijk Ontwikkelbudget is opgenomen voor toekomstige opleidingskosten van medewerkers die conform de cao Provincies per ultimo het verslagjaar recht hebben op een Persoonlijk Ontwikkelbudget. De voorziening wordt verminderd met in het verslagjaar gemaakte kosten.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Opbrengsten

Opbrengsten van diensten worden opgenomen naar rato van de mate waarin de diensten zijn verricht.

Subsidies

Subsidies worden ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht in het jaar ten laste waarvan de gesubsidieerde uitgaven komen, waarin de opbrengsten zijn gederfd of waarin het exploitatietekort zich heeft voorgedaan.

Overige bedrijfskosten

De kosten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben.

Financiële baten en lasten

De financiële baten en lasten worden aan het verslagjaar toegerekend op basis van werkelijke ontvangsten en uitgaven, rekening houdend met transitoria.

Pensioenen

De voor het personeel geldende pensioenregelingen worden gefinancierd door afdrachten aan de pensioenuitvoerder. De verschuldigde premie wordt als last in de staat van baten en lasten verantwoord. Als de reeds betaalde premiebedragen de verschuldigde premie overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als overlopend actief voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door het fonds of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies. Indien er, naast de verplichting voor periodieke pensioenpremies, een verplichting bestaat voor per balansdatum opgebouwde pensioenrechten (backserviceverplichtingen), wordt de verplichting in de balans opgenomen tegen de contante waarde. Ultimo 2020 (en 2019) waren er voor de stichting geen pensioenvorderingen en geen verplichtingen naast de betaling van de jaarlijks aan de pensioenuitvoerder verschuldigde premie. De dekkingsgraad bij het pensioenfonds (ABP) bedroeg ultimo 2020 93,2%.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen.

Toelichting op de balans per 31 december 2020

1A. IMMATERIËLE VASTE ACTIVA

De volgende categorieën worden onderscheiden.

<u>Categorie</u>	<u>Afschrijvingstermijn</u>
Software	5 jaar

Software (5 jaar)

	<u>31 december</u> <u>2020</u>	<u>31 december</u> <u>2019</u>
Aanschafwaarde per 1 januari	53.853	53.853
Cumulatieve afschrijvingen	<u>-33.927</u>	<u>-23.157</u>
Boekwaarde per 1 januari	<u>19.926</u>	<u>30.696</u>
Investerings boekjaar		
Afschrijving boekjaar	<u>-5.943</u>	<u>-10.770</u>
Saldo	<u>-5.943</u>	<u>-10.770</u>
Aanschafwaarde per 31 december	53.853	53.853
Cumulatieve afschrijvingen	<u>-39.870</u>	<u>-33.927</u>
Boekwaarde per 31 december	<u>13.983</u>	<u>19.926</u>
Totaal immateriële vaste activa	<u>13.983</u>	<u>19.926</u>

1B. MATERIËLE VASTE ACTIVA

De volgende categorieën worden onderscheiden.

<u>Categorie</u>	<u>Afschrijvingstermijn</u>
Hardware	3 jaar
Overige inventaris	5 jaar
Voertuigen	8 jaar
Meubilair	10 jaar
Overige inventaris	20 jaar

Hardware (3 jaar)

Aanschafwaarde per 1 januari	130.107	130.107
Cumulatieve afschrijvingen	<u>-122.315</u>	<u>-115.859</u>
Boekwaarde per 1 januari	<u>7.792</u>	<u>14.248</u>
Investerings boekjaar	999	-
Afschrijving boekjaar / correcties	<u>-6.308</u>	<u>-6.456</u>
Saldo	<u>-5.309</u>	<u>-13.206</u>
Aanschafwaarde per 31 december	131.106	130.107
Cumulatieve afschrijvingen	<u>-128.623</u>	<u>-122.315</u>
Boekwaarde per 31 december	<u>2.483</u>	<u>7.792</u>

Overige inventaris (5 jaar)

Aanschafwaarde per 1 januari	107.791	107.232
Cumulatieve afschrijvingen	<u>-103.703</u>	<u>-100.731</u>
Boekwaarde per 1 januari	<u>4.088</u>	<u>6.501</u>
Investerings boekjaar	1.610	559
Afschrijving boekjaar / correcties	<u>-2.728</u>	<u>-2.972</u>
Saldo	<u>-1.118</u>	<u>-3.764</u>
Aanschafwaarde per 31 december	109.401	107.791
Cumulatieve afschrijvingen	<u>-106.431</u>	<u>-103.703</u>
Boekwaarde per 31 december	<u>2.970</u>	<u>4.088</u>

Voertuigen (8 jaar)

Aanschafwaarde per 1 januari	150.951	150.951
Cumulatieve afschrijvingen	<u>-131.750</u>	<u>-117.622</u>
Boekwaarde per 1 januari	<u>19.201</u>	<u>33.329</u>
Investerings boekjaar	-	-
Afschrijving boekjaar / correcties	<u>-9.881</u>	<u>-14.128</u>
Saldo	<u>-9.881</u>	<u>-14.128</u>
Aanschafwaarde per 31 december	150.951	150.951
Cumulatieve afschrijvingen	<u>-141.631</u>	<u>-131.750</u>

Boekwaarde per 31 december	<u>9.320</u>	<u>19.201</u>
Meubilair (10 jaar)		
Aanschafwaarde per 1 januari	107.391	102.042
Cumulatieve afschrijvingen	<u>-81.745</u>	<u>-72.526</u>
Boekwaarde per 1 januari	<u>25.646</u>	<u>29.516</u>
Investeringen boekjaar	5.965	5.349
Afschrijving boekjaar / correcties	<u>-5.588</u>	<u>-9.219</u>
Saldo	<u>377</u>	<u>-3.870</u>
Aanschafwaarde per 31 december	113.356	107.391
Cumulatieve afschrijvingen	<u>-87.333</u>	<u>-81.745</u>
Boekwaarde per 31 december	<u>26.023</u>	<u>25.646</u>
Overige inventaris (20 jaar)		
Aanschafwaarde per 1 januari	263.963	263.963
Cumulatieve afschrijvingen	<u>-116.808</u>	<u>-103.819</u>
Boekwaarde per 1 januari	<u>147.155</u>	<u>160.144</u>
Investeringen boekjaar	-	-
Afschrijving boekjaar / correcties	<u>-12.988</u>	<u>-12.989</u>
Saldo	<u>-12.988</u>	<u>-12.988</u>
Aanschafwaarde per 31 december	263.963	263.963
Cumulatieve afschrijvingen	<u>-129.796</u>	<u>-116.808</u>
Boekwaarde per 31 december	<u>134.167</u>	<u>147.155</u>
Totaal materiële vaste activa	<u>174.963</u>	<u>203.882</u>

2. VOORRADEN

Voorraad materialen

De voorraad materialen ten behoeve van inspecties is opgenomen tegen 90% van de inkoopprijs. Tevens is vanaf 2009 een voorraad boeken aangelegd. Deze zijn bedoeld voor de verkoop en (in meer beperkte mate) representatiedoeleinden.

De specificatie is als volgt:	31 december 2020	31 december 2019
Materialen Monumentenwacht	9.464	8.733
Boeken	977	837
	<u>10.441</u>	<u>9.570</u>

3. VORDERINGEN OP KORTE TERMIJN

Debiteuren

Deze post betreft de per balansdatum uitstaande vorderingen. Een voorziening voor oninbaarheid wordt niet noodzakelijk geacht.

Overige vorderingen en overlopende activa

	31 december 2020	31 december 2019
Vooruitbetaalde bedragen	17.984	13.794
Nog te ontvangen bedragen	30.514	55.617
Rente	0	10
Overige vorderingen	<u>1.006</u>	<u>590</u>
	<u>49.504</u>	<u>70.011</u>

Alle hierboven vermelde vorderingen hebben een resterende looptijd < 1 jaar.

4. LIQUIDE MIDDELEN

	31 december 2020	31 december 2019
Rabobank 3350.88.600	23.053	86.559
Rabobank 3150.875.250	702.431	605.421
Kas	73	69
	<u>725.557</u>	<u>692.049</u>

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de stichting. Tijdelijk overtollige liquide middelen worden weggezet op een bedrijfsspaarrekening.

5. EIGEN VERMOGEN**ALGEMENE RESERVE**

	31 december 2020	31 december 2019
Stand per 1 januari	379.423	387.437
Toevoeging boekjaar	-	-
	<u>379.423</u>	<u>387.437</u>
Onttrekking boekjaar	56.693	8.014
Stand per 31 december	<u>322.731</u>	<u>379.423</u>

6. VOORZIENINGEN**Voorziening jubilea**

	31 december 2020	31 december 2019
Stand 1 januari	27.109	28.416
Toevoeging boekjaar	7.718	7.919
		36.335
Onttrekking boekjaar	-	9.226
Stand per 31 december	<u>34.827</u>	<u>27.109</u>

**Voorziening Persoonlijk
Ontwikkelbudget**

	31 december <u>2020</u>	31 december <u>2019</u>
Stand 1 januari	140.560	147.803
Toevoeging boekjaar	<u>140.560</u>	<u>10.000</u>
	140.560	157.803
Onttrekking boekjaar	<u>20.063</u>	<u>17.243</u>
Stand per 31 december	<u><u>120.497</u></u>	<u><u>140.560</u></u>

7. SCHULDEN OP KORTE TERMIJN

	31 december <u>2020</u>	31 december <u>2019</u>
Crediteuren		
Schulden aan leveranciers en handelskredieten	<u><u>156.728</u></u>	<u><u>181.531</u></u>

Lopende projecten

Project	Saldo 1/1/2020	Lasten	Baten	Resultaat	Saldo 31/12/2020
Platform Maritiem Erfgoed Zeeland 2017	3.829	-	-	-	3.829
Platform Maritiem Erfgoed Zeeland 2018	989	-	-	-	989
Platform Maritiem Erfgoed Zeeland 2019	2.344	-	-	-	2.344
Platform Maritiem Erfgoed Zeeland 2020	-	1.229	6.000	-	4.771
Investing the Dead in Early Medieval Domburg	2.541	-	-	-	2.541
Ankerplaatsen	-19.089	9.590	21.000	-7.679	-
Maquette Werf Moed en Trouw	-1.079	-	-	-	-1.079
Digitale Erfgoedcoach	50.000	34.259	-	-	15.741
Erfgoedvisie Tholen	-	-8.359	16.521	-	8.163
Kerkenvisie Noord-Beveland	-	5.083	9.867	-	4.785
Kerkenvisie Sluis	-	23.335	26.631	-	3.296
Kerkenvisie Goes	-	15.576	16.973	-	1.396
Kerkenvisie Schouwen-Duiveland	-	23.351	25.283	-	1.932
Kerkenvisie Tholen	-	8.288	27.001	-	18.713
Totaal	39.535	129.070	149.274	-7.679	67.419

Belastingen en premies sociale verzekeringen

Loonheffing	130.605	92.494
Pensioenen	-	23.981
Te betalen omzetbelasting	84.672	74.267
	<u>215.277</u>	<u>190.742</u>

Overige schulden en overlopende passiva

Vooruitontvangen bedragen	30.953	93.168
Vakantiedagen	110.328	92.805
Accountantskosten	11.528	8.680
Overige nog te betalen kosten	115.127	124.551
	<u>267.936</u>	<u>320.024</u>

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Tussen Erfgoed Zeeland en leveranciers zijn overeenkomsten afgesloten. Onderstaand een opgave van de verplichtingen inzake:

Omschrijving	Verplichting	Resterende looptijd
Huur kopieerapparatuur	2.170,-	3 jaar en 8 maanden
Dienstverlening ZB	23.567,-	7 maanden

De huurverplichting voor 2021 van gebouw Het Schuitvlot bedraagt € 411.934,-. De resterende looptijd van de huurovereenkomst is 1 jaar.

Toelichting op de staat van baten en lasten over 2020

Omschrijving van de baten	Rekening 2020	Begroting 2020	Rekening 2019
<u>B A T E N</u>			
<u>Subsidies en bijdragen</u>			
Integrale kostensubsidie	2.380.234	2.315.955	2.336.727
Incidentele subsidies		90.577	
Subtotaal overige subsidies			
Totaal subsidies en bijdragen	2.380.234	2.406.532	2.336.727
<u>Baten lopende projecten</u>	121.400	-	112.377
<u>Overige baten</u>			
Abonnementen monumentenwacht	25.173	24.500	25.195
Inspecties monumenten	264.267	279.840	290.873
Archeologische dienstverlening	6.670	10.000	1.440
Detachering	79.681	83.605	92.310
Bijdragen donateurs	7.826	10.000	7.274
Overige inkomsten	195.016	143.060	229.949
Totaal overige baten	578.632	551.005	647.041
Som der baten	3.080.266	2.957.537	3.096.144

Omschrijving van de lasten	Rekening 2020	Begroting 2020	Rekening 2019
<u>LASTEN</u>			
<u>Personeelskosten</u>			
Loonkosten personeel	1.995.968	2.093.246	1.802.910
Kosten extern personeel	130.402	17.000	228.765
Gesubsidieerde arbeidsplaatsen	2.537	7.200	8.377
Gericht belonen	837	3.305	3.340
Kosten vakantiedagen	17.523	-	16.114
Dienstkleding	3.726	3.446	1.731
Reis- en verblijfkosten personeel	20.104	22.442	29.259
Vorming en opleiding personeel	18.979	14.175	21.785
Werving en selectie	4.385	1.500	9.380
Arbokosten	5.417	5.646	3.259
Kantinekosten	4.312	5.631	5.866
Decentrale arbeidsvoorwaarden	161	1.500	715
Mutatie voorz. Jubilea	7.718	-	-1.307
Mutatie voorz. POB	-20.063	-	-7.243
Overige personeelskosten	12.450	18.055	8.463
Totaal personeelskosten	2.203.456	2.194.661	2.131.415
<u>Huisvestingskosten</u>			
Huur Het Schuitvlot	408.260	413.111	404.218
Onderhoudskosten gebouwen	95	2.654	-
Schoonmaakkosten	28.632	29.681	29.600
Energiekosten	25.887	28.723	24.593
Ov. heffingen & belastingen	8.379	8.118	8.118
Overige huisvestingskosten	9.021	9.721	10.817
Totaal huisvestingskosten	480.274	492.008	477.437
<u>Algemene- en bureaunkosten</u>			
Druk- en kopieerkosten	4.395	4.460	5.772
Kantoorbenodigheden	1.556	3.500	2.830
Portokosten	2.850	4.000	3.335
Telefoonkosten	5.600	8.465	19.235
Nieuwsbrief	17.714	17.030	22.153
Website	11.345	5.400	22.153
Communicatiekosten	9.277	8.000	10.277
Mediatheek	1.384	3.000	4.295
Aanschaf kleine inventaris	2.921	2.000	4.154
Kosten licenties/onderhoud software	11.317	6.588	8.267

Omschrijving van de lasten	Rekening 2020	Begroting 2020	Rekening 2019
Vubis mediatheek	7.040	4.842	5.896
Financiële administratie	16.025	15.766	15.540
Salarisadministratie	12.892	5.293	5.150
Juridische ondersteuning	959	2.000	-
Automatisering en ICT ondersteuning	36.739	36.793	35.668
Externe ondersteuning	27.327	39.879	54.687
Accountantskosten	12.855	11.530	11.080
Totaal algemene- en bureaunkosten	182.198	178.546	240.925
<u>Bestuurs- en organisatiekosten</u>			
Kosten Raad van Toezicht	5.586	6.600	5.538
Representatiekosten	2.146	1.500	2.240
Lidmaatschappen	8.082	8.934	8.960
Verzekering	9.398	9.481	8.908
Totaal bestuurs- en organisatiekosten	25.212	26.515	25.646
<u>Autokosten</u>			
Brandstof vervoersmiddelen	5.798	6.500	6.822
Onderhoud vervoersmiddelen	4.436	4.000	3.188
Verzekering vervoersmiddel	6.081	4.850	5.009
Belasting vervoersmiddelen	3.035	2.800	3.178
Totaal autokosten	19.350	18.150	18.197
<u>Afschrijvingskosten</u>			
Afschrijving hardware 3 jr	6.308	6.224	6.456
Afschrijving overige inv 5 jr	8.671	13.130	13.742
Afschrijving voertuigen 8 jr	9.881	18.006	14.128
Afschrijving meubilair 10 jr	5.588	6.852	9.219
Afschrijving overige inv 20 jr	12.988	12.988	12.988
Totaal afschrijvingskosten	43.436	57.200	56.533
<u>Activiteitenkosten</u>			
Activiteiten algemeen	37.216	18.000	43.465
Totaal activiteitenkosten	37.216	18.000	43.465

Omschrijving van de lasten	Rekening 2020	Begroting 2020	Rekening 2019
<u>Specifieke kosten</u>			
Archeologisch depot	5.897	5.000	25.196
Materialen/gereeds. archeologie	2.246	4.000	1.962
Materialen/gereeds. Monumentenwacht	6.100	7.000	5.831
Totaal specifieke kosten	14.243	16.000	32.989
<u>Lasten lopende projecten</u>	129.079		76.529
<u>Overige kosten</u>			
Bankkosten	1.070	1.000	947
Diverse kosten/onvoorzien	1.425	-	85
Totaal overige kosten	2.495	1.000	1.032
Som der lasten	3.136.960	3.002.082	3.104.168

Exploitatieresultaat	-56.693	-44.543	-8.024
-----------------------------	----------------	----------------	---------------

Financiele baten en lasten	-	400	10
-----------------------------------	----------	------------	-----------

Exploitatieresultaat uit gewone bedrijfsuitoefening	-56.693	-44.143	-8.014
--	----------------	----------------	---------------

De totale verantwoorde salarislaster bedragen € 1.995.968,- en zijn als volgt opgebouwd:

- Loonkosten personeel	1.994.968,-
- Gericht belonen / BHV-vergoedingen / ambtjubilea	<u>837,-</u>
Totaal	1.995.968,-

Deze lasten zijn als volgt te specificeren:

- Brutoloon	1.542.372,-
- Sociale lasten	197.663,-
- Pensioenlasten	<u>255.771,-</u>
Totaal	1.995.968,-

Per 31-12-2020 waren er 31 personen in loondienst voor een totale betrekkingssomvang van 25,66 fte (per 31-12-2019: 26,26 fte). Erfgoed Zeeland volgt het beloningsbeleid van de Provincie Zeeland (CAO provinciale sector).

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

Op 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT is van toepassing op Stichting Cultureel Erfgoed Zeeland. Het voor Erfgoed Zeeland toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2020 € 201.000.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen, gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling.

Gegevens 2020	
bedragen x € 1	WHP SCHOLTEN
Functiegegevens	DIRECTEUR-BESTUURDER
Aanvang en einde functievervulling in 2020	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0
Dienstbetrekking?	ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	112.595
Beloningen betaalbaar op termijn	20.193
<i>Subtotaal</i>	<i>132.788</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	201.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.
Bezoldiging	132.788
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.
Gegevens 2019	
bedragen x € 1	WHP SCHOLTEN
Functiegegevens	DIRECTEUR-BESTUURDER
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0
Dienstbetrekking?	ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	108.204
Beloningen betaalbaar op termijn	18.876
<i>Subtotaal</i>	<i>127.080</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	194.000

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen

bedragen x € 1	J.F. Dominicus	H.G.L. Verheuve	F. Petiet
Functiegegevens	Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2020	01/04 – 31/12	01/01 – 31/03	01/01 – 31/12
Bezoldiging			
Totale bezoldiging	563	295	0
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	15.075	5.025	20.100
-/- Onverschuldigd betaald bedrag			
Totale bezoldiging	563	1.242	0
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling			
Gegevens 2019			
Aanvang en einde functievervulling in 2019		01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Bezoldiging			
Totale bezoldiging		1.242	0
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum		19.400	19.400

bedragen x € 1	M.J. van Dijke	A.M.A. Schenk	A.L. Broekmeijer	B.W.M. Hendrikse-Troost
Functiegegevens	Lid	Voorzitter	Lid	Lid
Aanvang en einde functieervulling in 2020	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12	01/04 – 31/12	01/01 – 31/03
Bezoldiging				
Totale bezoldiging	870	2.133	614	0
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	20.100	30.150	15.075	5.025
-/- Onverschuldigd betaald bedrag				
Totale bezoldiging	870	2.133	614	0
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling				
Gegevens 2019				
Aanvang en einde functieervulling in 2019	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12		01/01 – 31/12
Bezoldiging				
Totale bezoldiging	932	1.925		785
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	19.400	29.100		19.400

Leden van de raad van toezicht ontvangen conform de statuten geen beloning onder welke benaming dan ook, maar een redelijke vergoeding van onkosten.

Gebeurtenissen na balansdatum

In 2020 had de coronacrisis invloed op het functioneren en de prestaties van Erfgoed Zeeland. De impact van de ook in 2021 nog voortdurende coronacrisis laat zich niet goed voorspellen.

Op 10 maart 2021 deelde de Provincie mee dat er met ingang van 2021 minder capaciteit wordt gevraagd voor archeologie, waardoor de IKS wordt verlaagd. Dit is direct van invloed op de financiële positie van Erfgoed Zeeland. Tegelijkertijd deelde de Provincie mee dat een gevraagde extra subsidie voor Zeeuwse Ankers onder de IKS moet worden ondergebracht, maar dat de IKS niet wordt verhoogd. De Provincie verwacht dat een en ander binnen de eigen begroting wordt opgelost. In het tweede kwartaal 2021 wordt een plan van aanpak opgesteld en aan de Provincie toegezonden dat antwoord moet geven op het vraagstuk van de archeologie. Vóór 1 augustus wordt een aanvullend subsidieverzoek en een aangepaste begroting 2021 bij de Provincie ingediend waarin ook de dekking voor Zeeuwse Ankers is verwerkt.

Verschillenanalyse begroting en jaarrekening 2020

Resultaat

Het exploitatieresultaat over 2020 bedraagt negatief € 56.693,- ten opzichte van een negatief begrotingsresultaat van € 44.143,-. Het verschil wordt in hoofdzaak veroorzaakt door lagere subsidies en bijdragen. De verschillen per rubriek worden onderstaand toegelicht.

Verklaring per rubriek

BATEN

Subsidies en bijdragen

De realisatie van de integrale kostensubsidie is lager. Dit komt door de toerekening van kosten en opbrengsten aan de verschillende prestatievelden in relatie tot het maximale in de beschikking genoemde subsidiepercentage van 84% (afgerond). Op basis van de gerealiseerde kosten en opbrengsten dient ingevolge de ASB 2013 zodoende een bedrag ad € 24.744,- terugbetaald te worden aan de Provincie Zeeland. Over de feitelijke afwikkeling daarvan zal in gesprek getreden worden met de Provincie Zeeland.

Overige baten

In totaliteit is er voor een bedrag van € 27.628,- meer gerealiseerd dan was begroot. Het verschil wordt in hoofdzaak veroorzaakt door de volgende posten:

Rekening	begroting	realisatie	verschil	toelichting
Inspecties Monumentenwacht	279.840	264.267	-15.573	1
Archeologische dienstverlening	10.000	6.670	-3.330	2
Detacheringen	83.605	79.681	-3.924	3
Overige inkomsten	143.060	195.016	51.956	4

Toelichting:

Ad 1

Een monumentenwachter is per medio april gepensioneerd. Er heeft geen volledige vervanging plaatsgevonden. Verder wordt de lagere omzet verklaard door een verminderde inzetbaarheid als gevolg van de coronacrisis.

Ad 2

De vraag naar archeologische dienstverlening (met name archeologisch onderzoek) was minder dan begroot.

Ad 3

In het laatste kwartaal van 2020 is de ingezette capaciteit voor de gemeenten aangesloten bij het Oosterschelderegio Archeologisch Samenwerkingsverband lager geweest dan begroot.

Ad 4

Vanwege de coronacrisis zijn diverse lopende opdrachten uitgelopen waardoor de realisatie (en verantwoording) in 2020 hebben plaatsgevonden in plaats van in 2019. Verder is eind 2020 incidentele ondersteuning verleend aan de gemeente Sluis, vooruitlopend op een meer structurele dienstverlening vanaf 2021. Dit was niet voorzien.

LASTEN

Personeelskosten

De post kosten extern personeel is fors hoger dan begroot. Deze kosten waren voorzien onder de post loonkosten personeel. Gekozen is voor flexibele inzet. Verder hebben medewerkers (uitgezonderd de directeur-bestuurder) in december een eenmalige netto toelage ontvangen van € 250,-. Deze kosten maken onderdeel uit van de post loonkosten personeel.

De mutatie in vakantiedagen is iets hoger ten opzichte van 2019. Mutaties in vakantierechten worden neutraal begroot. De realisatie ervan is, gelet op de keuzevrijheden van medewerkers binnen de cao, nauwelijks te beïnvloeden.

Kosten voor vorming, training en opleiding zijn hoger dan begroot. Op deze post worden ook kosten verantwoord die betrekking hebben op het Persoonlijk Ontwikkelbudget. Mutaties met betrekking tot het Persoonlijk Ontwikkelbudget verlopen via een voorziening.

Kosten voor werving en selectie zijn hoger vanwege kosten voor niet voorziene talent assessments.

Verder zijn er mutaties in de voorzieningen Jubilea en Persoonlijk Ontwikkelbudget.

De post overige personeelskosten is lager dan was begroot. Dat heeft vooral te maken met het niet doorgaan van personeelsbijeenkomsten als gevolg van de coronacrisis.

Huisvestingskosten

De gerealiseerde kosten zijn overall iets lager dan was begroot. Dat heeft met name te maken met de lagere bezettingsgraad van het gebouw als gevolg van de coronacrisis.

Algemene- en bureaunkosten

Per saldo is er nauwelijks een verschil.

De kosten voor website waren hoger als gevolg van –verplichte- aanpassingen om de website beter toegankelijk te maken voor mensen met een beperking (besluit digitale toegankelijkheid).

De kosten voor licenties en software waren hoger. Dat heeft te maken met de aanschaf van nieuwe Office-licenties en de introductie van nieuwe bedrijfssoftware (AFAS). Dit laatste was vanaf 2021 voorzien.

De kosten voor het voeren van de salarisadministratie zijn hoger vanwege het inschakelen van een Belgisch administratiekantoor voor het voeren van de salarisadministratie voor een medewerker waarvoor Erfgoed Zeeland onderhevig is aan de Belgische sociale wetgeving. Ten tijde van het opstellen van de begroting was hiermee geen rekening gehouden.

De kosten voor externe ondersteuning zijn lager. Een gepland tevredenheidsonderzoek is tegen lagere kosten uitgevoerd en een bedrag dat was voorzien voor ondersteuning op communicatiegebied is niet besteed.

Afschrijvingskosten

Een aantal geplande (vervangings-)investeringen hebben in 2020 niet plaatsgevonden, maar zijn doorgeschoven naar 2021 als gevolg van de coronacrisis.

Activiteitenkosten

De meerkosten bestaan uit kosten ten behoeve van Zeeuwse Ankers. Initieële kosten waren voorzien in de post loonkosten. In overleg en na afstemming met de Provincie is gekozen voor een andere bestemming zoals het redigeren van teksten en de realisatie van filmpjes.

Vastgesteld door de directeur-bestuurder d.d. 10 mei 2021

De heer drs. W.H.P. Scholten,
directeur-bestuurder

Goedgekeurd door de raad van toezicht d.d. 19 mei 2021

de raad van toezicht,
De heer drs. A. Schenk,
voorzitter

Mevrouw dr. F. Petiet,
vicevoorzitter

Mevrouw drs. A.L. Broekmeijer,
lid

De heer drs. M.J. van Dijke MPM QC,
lid

Mevrouw mr. J.F. Dominicus,
lid

Overige gegevens

Overige gegevens

Vaststelling en goedkeuring jaarstukken

De directeur-bestuurder heeft de jaarstukken 2020 vastgesteld op 10 mei 2021 en aan de raad van toezicht ter goedkeuring voorgelegd voor de vergadering van 19 mei 2021. In deze vergadering heeft de raad de jaarstukken 2020 goedgekeurd.

Controleverklaring

De controleverklaring is hierna opgenomen.

Aan: de directie en de Raad van Toezicht van Stichting Cultureel Erfgoed Zeeland

A. Verklaring over de in het verslagjaar opgenomen jaarrekening 2020

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2020, op pagina 37 tot en met pagina 62 van dit rapport, van Stichting Cultureel Erfgoed Zeeland gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit rapport opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Cultureel Erfgoed Zeeland per 31 december 2020 en van het resultaat over 2020 in overeenstemming met in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 "Organisaties zonder winststreven" en met de bepalingen bij en krachtens de WNT.

De besteding van de ontvangen subsidies in de jaarrekening geeft een getrouw beeld en is opgesteld met inachtneming van hetgeen is vermeld in de Algemene subsidieverordening Zeeland 2013, het Algemeen subsidiebesluit Zeeland 2013, het controleprotocol behorende bij de Algemene subsidieverordening en de in de verleningsbeschikking opgenomen specifieke eisen.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2020;
2. de staat van baten en lasten over 2020; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2020 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in *artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT*, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT- plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in de jaarrekening opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- het jaarverslag
- overige toelichtingen, waaronder de WNT-verantwoording;
- de overige gegevens;

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Nederland algemeen aanvaardbare grondslagen voor financiële verslaggeving, waaronder de Richtlijn voor de jaarverslaggeving 640 “Organisaties zonder winstoogmerk” en de bepalingen bij en krachtens de WNT vereist is.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Nederland algemeen aanvaardbare grondslagen voor financiële verslaggeving, waaronder de Richtlijn voor de jaarverslaggeving 640 “Organisaties zonder winstoogmerk” en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie in overeenstemming met (onder andere) Nederland algemeen aanvaardbare grondslagen voor financiële verslaggeving.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de directie (het bestuur) voor de jaarrekening

De directie is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met in Nederland algemeen aanvaardbare grondslagen voor financiële verslaggeving, waaronder de Richtlijn voor de jaarverslaggeving 640 “Organisaties zonder winstoogmerk” en in overeenstemming met de bepalingen bij en krachtens de WNT. In dit kader is de directie verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de directie noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directie afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de directie de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directie het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

De directie moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften, de onafhankelijkheidseisen en de Regeling controleprotocol WNT 2020. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directie en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door de directie gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de met governance belaste personen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Middelburg, 19 mei 2021

Rijkse accountants & adviseurs

E.W.M Vermare MSc RA

Bijlagen

Verantwoording verleende subsidies Provincie Zeeland

Omschrijving	Beschikking	Verantwoording 2020	Vastgesteld	Brief	Rubriek
<i>Structurele subsidies:</i>					
Integrale kostensubsidie 2020	2.274.401	2.249.657	N	20008389	A
<i>Incidentele subsidies:</i>					
Compensatie CAO-maatregelen	40.000	40.000	N	20008389	A
Inzet adviseur archeologie/Senior KNA archeoloog	43.146	43.146	N	20008389	A
Uitbreiding formatie voor Zeeuwse Ankers	47.431	47.431	N	20008389	A
Platform Maritiem Erfgoed Zeeland 2020	6.000	6.000	N	19434576	B
Totaal subsidies 2020	2.410.978	2.386.234			

A. Deze subsidie is verantwoord onder "Subsidies en bijdragen". (Totaal € 2.380.234,-)

B. Deze subsidie is door Erfgoed Zeeland als project aangemerkt en als balanspost opgenomen.

Realisatie 2020 per prestatieveld

Prestatieveld	Beschermen	Benutten	Beleven	Totaal	Betaalde dienstverlening	Begrotingsresultaat EZ
Subsidiabele kosten	1.818.888	549.184	474.341	2.842.410	294.548	3.136.958
Opbrengsten	<u>298.158</u>	<u>1.229</u>	<u>1.911</u>	<u>301.298</u>	<u>398.734</u>	<u>700.032</u>
Saldo	<u>1.520.730</u>	<u>547.955</u>	<u>472.430</u>	<u>2.541.112</u>	<u>-104.186</u>	<u>2.436.927</u>
Subsidie Provincie			<u>2.380.234</u>			2.380.234
Totaal	<u>-1.520.730</u>	<u>-547.955</u>	<u>-472.430</u>	<u>-160.878</u>	<u>104.186</u>	<u>-56.693</u>

Begroting 2020 per prestatieveld

Prestatieveld	Beschermen	Benutten	Beleven	Totaal	Betaalde dienstverlening	Begrotingsresultaat EZ
Subsidiabele kosten	1.747.385	727.011	397.299	2.871.695	130.386	3.002.081
Opbrengsten	<u>292.342</u>	<u>103</u>	<u>55</u>	<u>292.500</u>	<u>258.905</u>	<u>551.405</u>
Saldo	<u>1.455.043</u>	<u>726.908</u>	<u>397.244</u>	<u>2.579.195</u>	<u>-128.519</u>	<u>2.450.676</u>
Subsidie Provincie			<u>2.406.532</u>			2.406.532
Totaal	<u>-1.455.043</u>	<u>-726.908</u>	<u>-397.244</u>	<u>-172.663</u>	<u>128.519</u>	<u>-44.144</u>

*Beschermen
Benutten
Beleven*